

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

**Základní rysy ekonomiky ČR v ukazatelích
OECD**

**The basic features of the economics of the Czech
Republic in OECD indicators**

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Hejtman, CSc.

Vypracovala: Michaela Komendová

Námešť nad Oslavou 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma: Základní rysy ekonomiky ČR v ukazatelích OECD vypracovala zcela samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Náměšti nad Oslavou dne 29. 4. 2012

.....

Poděkování:

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Pavlu Hejtmanovi, CSc. za odborné vedení, připomínky a cenné rady při zpracování mé bakalářské práce a za čas, který mi věnoval při konzultacích.

Obsah

Anotace:	6
Abstract:	6
ÚVOD	8
1. OECD	10
1.2 Historie	10
1.3 Členové a partneři.....	11
1.3 Řízení a rozpočet OECD.....	13
1.4 OECD a ČR	15
2. Vybrané ukazatele vyspělosti ČR	18
2.1 Hrubý domácí produkt	19
2.1.1 Nominální a reálný hrubý domácí produkt	20
2.1.2 Výpočet hrubého domácího produktu.....	21
2.1.3 Problémy při výpočtu HDP	23
2.2 Nezaměstnanost	24
2.2.1 Míra nezaměstnanosti	24
2.2.2 Typy nezaměstnanosti	26
2.3 Inflace.....	28
2.3.1 Měření inflace	28
2.3.2 Typy inflace	30
3. Ukazatele vzdělávání	31
3.1 Education at a Glance	31
3.1.1 Výdaje na studenta	33
3.1.2 Průzkum PISA.....	33
4. Porovnání makroekonomických ukazatelů od roku 2000 do roku 2010	35
4.1 Rok 2000.....	38
4.2 Rok 2001.....	40

4.3	Rok 2002.....	41
4.4	Rok 2003.....	43
4.5	Rok 2004.....	45
4.6	Rok 2005.....	46
4.7	Rok 2006.....	48
4.8	Rok 2007.....	49
4.9	Rok 2008.....	51
4.10	Rok 2009.....	52
4.11	Rok 2010.....	54
5.	Výsledky vzdělávání od roku 2000 do roku 2010	56
5.1	Porovnání výdajů na studenta na terciární úrovni.....	56
5.2	Výsledky PISA	58
5.2.1	Výsledky čtenářská gramotnosti	59
5.2.2	Výsledky matematická gramotnosti.....	62
	Závěr	65
	Summary:	67
	Zdroje.....	68
	Seznam literatury	68
	Internetové publikace	69
	Rejstřík	73
	Tabulky	73
	Grafy.....	74
	Seznam příloh.....	75
	Přílohy.....	76

Anotace:

Cílem práce je poskytnout aktuální základní přehled o vývoji ekonomiky České republiky v klíčových ukazatelích, které vydává a zpracovává Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Metody použité k tomuto účelu jsou kvalifikovaná heuristika, která je použita pro výběr ekonomických indikátorů v časové řadě 2000-2010, a metoda výběru a komparace vybraných ekonomických veličin, protože některé údaje či výsledky je nutné dále konfrontovat s údaji a výsledky jiných zpracovatelských institucí včetně jejich metodologie (Český Statistický úřad, Eurostat). V této práci jsou rovněž zahrnuty některé ukazatele vzdělávání, jejichž vliv na českou hospodářskou politiku je značný. Praktická část nás seznamuje s OECD a definuje hlavní makroekonomické ukazatele, jako jsou hrubý domácí produkt, inflace a nezaměstnanost, jejich druhy a způsoby měření. V této části je také zahrnut popis vybraných ukazatelů vzdělávání. Praktická část je věnována popisu těchto ukazatelů od roku 2000 do roku 2010.

Klíčová slova: OECD, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, vzdělávání,

Abstract:

The goal of this Bachelor's thesis is to provide a basic overview of current developments in the economy of the Czech Republic in key indicators that are issued by the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). The methods used for this purpose are qualified heuristics that is used for the selection of economic indicators in the time series 2000-2010, and the method of selection and comparison of selected economic indicators, because some data and results, including their methodology, must be further confronted with the data and the results of other processing institutions (Eurostat, Czech Statistical Office). This thesis also includes some indicators of education that have a great and considerable influence on the economics of the Czech Republic. The practical part defines the main economic indicators such as gross domestic product, unemployment and inflation, their types and methodology. This part also includes the description of selected indicators of education. The practical part is devoted to the description of these indicators from 2000-2010.

Key words:

OECD, Gross Domestic Product, inflation, unemployment, education

ÚVOD

Cílem této práce je zhodnotit a podat základní informace o vybraných makroekonomických ukazatelích, které mají vliv na hospodářský vývoj České republiky v časové řadě 2000-2010.

Makroekonomické indikátory jsou důležité porovnání s ostatními ekonomikami a jejich hodnoty odráží vzájemnou konkurenceschopnost, proto je důležité znát alespoň základní znalosti makroekonomie, které nám usnadní porozumění tržního hospodářství České republiky. K hodnocení ekonomického vývoje nejlépe slouží systém národních účtů, jehož údaje zachycují hospodářství jako celek, neboť údaje v něm obsažené jsou ucelené a zároveň se sestavují za účelem mezinárodního srovnání a podle jednotných standard. Mezi nejzákladnější makroekonomické ukazatele popisující národní hospodářství patří hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace. Nezaměstnanost a inflace patří mezi největší problémy současné moderní společnosti a v ekonomii je jim věnována značná pozornost.

Na vývoj národního hospodářství a jeho růst však nemají vliv jen makroekonomické ukazatele, ale rovněž ukazatele vzdělávání. Vzdělávání slouží jako základ lidského kapitálu, který významně ovlivňuje ekonomický růst a prosperitu nejen země, ale celé společnosti, a který je formou znalostí, dovedností a postojů skryt v každém lidském jedinci. Tento skrytý lidský kapitál ovlivňuje jak ekonomickou, tak kulturní a sociologickou stránku společnosti, a během našeho života se výrazně vyvíjí a mění, neboť vzdělávání není věcí krátkodobou, ale lze ho považovat za celoživotní proces. Se stále se rozšiřujícím sebevzděláváním se zkvalitňují lidské zdroje, které mají pozitivní účinky nejen pro celou zemi, ale i pro společnost jako takovou. Z těchto důvodů se autorka práce při sledování ekonomického vývoje České republiky rozhodla do této práce zařadit i některé výsledky vzdělávání.

Veškeré údaje o vybraných ukazatelích, ať už jde o číselné hodnoty nebo termíny, byly vybrány z databáze OECD, Českého statistického úřadu a Eurostatu. Tyto údaje jsou popisovány v rozsahu, ve kterém jsou v těchto databázích dispozici. Vybrané ukazatele budou v některých případech porovnány s ostatními zeměmi OECD či samotným průměrem zemí OECD a zemí EU27. Zjištěné údaje budou vysvětleny a doloženy tabulkami a grafy.

Teoretické části jsou věnovány první tři kapitoly. V první kapitole nás autorka seznamuje s OECD, s její historií a vzájemnými vztahy s Českou republikou. Druhá kapitola se týká popisu makroekonomických ukazatelů, jako jsou inflace, nezaměstnanost a hrubý domácí produkt. Třetí kapitola je věnována vzdělávání a indikátory se vzděláváním spojenými. Praktická část se skládá ze dvou kapitol, z nichž první popisuje vývoj ekonomiky v České republice v jednotlivých letech, a to v časové řadě 2000-2010. Ve druhé kapitole se autorka věnuje výsledkům vzdělávání od roku 2000, do nichž je zařazen indikátor výdajů na studenta a PISA průzkum.

1. OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Co-operation and Development) patří mezi mezivládní organizace, jejímž posláním je podporovat a prosazovat takovou politiku, která bude vést k výraznému zlepšení ekonomického a sociálního bytí po celém světě. OECD je významným fórem, ve kterém mohou jednotlivé vlády navzájem spolupracovat, porovnávat svoje zkušenosti a hledat odpovědi na společné problémy. Již od dob svého vzniku patří OECD mezi světově nejspolehlivější zdroje dat v oblasti ekonomické statistiky, a to hlavně díky pravidelné spolupráci jak s členskými, tak partnerskými zeměmi OECD.¹

Důsledkem globalizace jsou mnohé ekonomické, environmentální a sociální změny a problémy, kterým se OECD snaží čelit a porozumět jim. Analýzou a následným porovnáváním dat předpovídá budoucí trendy, měří produktivitu a globální toky investic a současně stanovuje mezinárodní normy, které se týkají široké škály věcí. OECD se také zaměřuje i na taková témata, která se týkají životů běžných lidí a s nimi souvisejících činností jako je například placení daní, sociální bezpečnost atd. Mimoto se také zabývá komparací vzdělávacích systémů v jednotlivých zemích a současně zkoumá, jak tyto systémy připraví mladé lidi na jejich budoucí život. Na základě faktů a z nich plynoucích zjištění a zkušeností doporučuje politiku, která je navržena tak, aby učinila životy běžných lidí lepšími. Spolupracuje s mnoha celosvětovými organizacemi a v současné době také výrazně rozšiřuje své kontakty s občanskou společností. Díky svým zkušenostem OECD tedy pomáhá a radí vládám jak udržovat prosperitu a bojovat proti chudobě, a to prostřednictvím trvalého hospodářského růstu a finanční stability.²

1.2 Historie

Kořeny OECD sahají až do doby ukončení druhé světové války. V té době si evropští lídři uvědomili, že je potřeba nalézt nový směr k dosáhnutí celosvětového míru, proto se rozhodli pro spolupráci jak evropských států navzájem, tak s celým světem, což

¹ Zdroj: FRIEDRICH, Václav a Renata MAJOVSKÁ. *Výběr z ekonomické statistiky: Od OECD k České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 11. ISBN 978-80-7357-537-3.

² Zdroj: About OECD: Our mission. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2011-11-29]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36734103_1_1_1_1_1,00.html

se ukázalo jako velmi účelné a rozumné řešení. Z tohoto důvodu vznikla Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která měla za úkol podpořit Marschallův plán, který byl roku 1948 schválen Kongresem USA a který měl za úkol financovat zničený kontinent po druhé světové válce. Československo v té době samozřejmě mělo patřit mezi aktivní účastníky Marschallova plánu, bohužel však kvůli Sovětskému svazu a budování komunismu bylo nuceno tento významný plán odmítnout.³

OECD vznikla v roce 1961 jako následník této Organizace. Úmluva byla podepsána 14. prosince 1960 za spoluúčasti zemí OEEC a nově i Spojených států amerických a Kanady, přičemž vstoupila v platnost 30. září 1961. „*Od té doby je jejím posláním napomáhat vládám členských zemí k dosažení udržitelného hospodářského růstu, zaměstnanosti a rostoucí životní úrovni při zachování finanční stability a tím přispívat k rozvoji světového hospodářství. Úmluva o OECD vyzývá organizaci, aby se podílela na zdravé ekonomické expanzi v členských zemích a také v ostatních zemích procházejících procesem hospodářského rozvoje a aby přispívala k růstu světového obchodu na mnohostranné nediskriminační základně.*“⁴

1.3 Členové a partneři

Počátky OECD se datují do roku 1960, kdy Spojené státy americké, Kanada a 18 evropských zemí spojily své síly k vytvoření organizace zaměřené na globální rozvoj. Dnes OECD zahrnuje 34 členských zemí, které jsou spolu s daty vstupu uvedeny v Příloze 1. Patří sem světově nejvyspělejší země, ale i země rozvíjející se, jako je Mexiko, Chile a Turecko. Podmínky pro vstup do OECD nejsou opravdu snadné a proces může být velmi zdlouhavý, neboť splnění standardů OECD je po kandidátské země samozřejmě nutností.

³ FRIEDRICH, Václav a Renata MAJOVSKÁ. *Výběr z ekonomické statistiky: Od OECD k České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 11. ISBN 978-80-7357-537-3.

⁴ Zdroj: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. In: *OECD* [online]. 2007 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/63/38406764.pdf>

V dodatkovém protokolu k Úmluvě o OECD ze dne 14. prosince 1960 se signatářské země dohodly, že na činnosti OECD by se měla podílet i Evropská komise.⁵ Participace Evropské komise je skutečně značná neboť zástupci Evropské komise připravují s členskými zeměmi texty, účastní se diskusí týkajících se pracovního programu OECD a jsou zapojeni do činnosti celé organizace. Po celou dobu svého účinkování získala organizace rozsáhlé kontakty s různými nečlenskými ekonomikami a nyní spolupracuje s více než sedmdesáti. Oblastní iniciativy OECD pokrývají Evropu, Kavkaz, střední Asii, Asii, Latinskou Ameriku, Střední východ a Severní Afriku. Klub zemí Sahelu a západní Afriky vytváří, podporuje a usnadňuje spojení mezi zeměmi OECD a západní Afriky. Důležité je také zmínit celosvětově známý program SIGMA⁶ (Support for Improvement in Governance and Management), který je zaměřen na podporu správy a řízení veřejného sektoru střední a východní Evropy a který je společnou iniciativou OECD a Evropské unie.⁷

OECD spolupracuje s významnými mezinárodními organizacemi a subjekty jako je Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization, ILO), Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization, FAO), Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund, IMF), Světová banka (World Bank, WB), Mezinárodní agentura pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency, IAEA), Evropská konference ministrů dopravy (International Transport Forum, ITF) a mnoho dalších.⁸

Výroční Fórum, jehož jednání je zpřístupněno veřejnosti, se koná se souběžně s výročním zasedáním ministrů a jeho hlavním cílem je projednání klíčových otázek podnikatelů, zaměstnanců a zástupcům nevládních organizací s představiteli vlád a

⁵ Evropská komise se sídlem v Bruselu se skládá z 27 komisařů, přičemž vždy jeden komisař zastupuje svou členskou zemi. Komisaři jsou voleni předsedou Evropské komise, kterým je od roku 2010 José Manuel Barosso, a to na pětileté funkční období. V současné době Českou republiku zastupuje Štefan Fülle. Zdroj: European Commission: The Commissioners (2010-2014). *EUROPA* [online]. 24. 4. 2012 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm

⁶ Tento program byl založen v roce 1992 a jeho hlavním úkolem je poskytovat analýzy týkající se sektoru veřejné správy zemím jako je Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Česká Republika, Estonsko, Makedonie, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Zdroj: ALLEN, Richard a Daniel TOMMASI. Řízení veřejných výdajů: Odborná příručka pro tranzitivní země. In: *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2000 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/001_006.pdf

⁷ Zdroj: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. In: *OECD* [online]. 2007 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/63/38406764.pdf>

⁸ Zdroj: About OECD: Members and countries. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761800_1_1_1_1_1,00.html

nejvyššími činiteli mezinárodních organizací. Sdružuje všechny zúčastněné strany, včetně vládních ministrů, zástupců mezinárodních organizací a vedoucích lidí z podnikatelské sféry, odborových organizací a občanské společnosti.⁹

OECD spolupracuje se zástupci odborových svazů a širokou občanskou společností prostřednictvím Poradního výboru OECD pro průmysl a obchod (BIAC) a prostřednictvím Odborového poradního výboru (TUAC).

1.3 Řízení a rozpočet OECD

OECD používá svých bohatých informací o široké škále témat při pomoci vládám v podporování prosperity a boje proti chudobě. Toho se snaží docílit prostřednictvím hospodářského růstu a finanční stability. Práce OECD je založena na neustálém sledování dění v členských zemích i mimo oblast OECD a zahrnuje pravidelné projekce krátkodobého a střednědobého ekonomického vývoje. Sekretariát je pověřen sbíráním a analýzou dat, které jsou následně vyhodnoceny jednotlivými výbory.

„Společné posuzování vládami, mnohostranný dohled a soustavný tlak na adaptaci a reformy tvoří podstatu efektivity OECD v takových oblastech jako je například Úmluva o boji proti podplácení v mezinárodních obchodních transakcích. Diskuse v OECD v některých případech přerostou v jednání, na nichž si země OECD dohodnou pravidla mezinárodní spolupráce. Mohou vyústit do formálních dohod, například o boji proti podplácení, o vývozních úvěrech nebo o pohybu kapitálu. V jiných případech mohou vést k tvorbě standardů nebo modelů pro mezinárodní daňové předpisy nebo doporučení a směrnic pro řízení a správu společností nebo postupů v oblasti životního prostředí.“¹⁰

Rada

Radě OECD, která se skládá vždy z jednoho představitele každé členské země a zástupce Evropské komise, náleží rozhodovací pravomoc. Rada se pravidelně schází na

⁹ Zdroj: OECD Forum: What is OECD Forum?. OECD [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/27/0,3746,en_21571361_46558043_47214107_1_1_1_1,00.html

¹⁰ Zdroj: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. In: OECD [online]. 2007 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/63/38406764.pdf>

úrovni stálých představitelů OECD a její rozhodnutí jsou přijímána na základě konsensu. Jednou ročně se Rada schází na ministerské úrovni, aby projednala klíčové otázky a stanovila priority práce OECD. Úkoly nařízené Radou provádí Sekretariát OECD.¹¹

Výbory

Zástupci třiceti čtyř členských zemí se setkávají ve specializovaných výborech, aby předložily návrhy a posoudily vývoj ve specifických oblastech politiky týkající se vědy, zaměstnanosti, ekonomiky, obchodu, vzdělání a finančních trhů. OECD má celkem okolo 250 výborů, expertních a pracovních skupin. Okolo 40 000 vyšších úředníků státní správy se účastní každoročních setkání výborů, aby přispěli a prozkoumali práci provedenou sekretariátem.¹²

Sekretariát

V čele sekretariátu stojí generální tajemník, kterým je v současné době Angel Gurría a který zároveň předsedá Radě a poskytuje spojení mezi národními delegacemi a sekretariátem. Angel Gurría byl do svojí pozice poprvé jmenován na období od 1. června 2006 do 1. června 2011 a znovujmenován byl 30. září 2010, a to na druhý pětiletý mandát. Generálnímu tajemníkovi jsou nápomocni náměstci, kterými jsou v současné době Rintaro Tamaki, Pier Carlo Padoan, Yves Leterme a Richard A. Boucher.¹³ V rámci sekretariátu pracují různé direktoráty a odbory, které uvádím v Příloze 2.

OECD je financována z členských zemí, přičemž pravidelné příspěvky jsou vypočítávány na základě vzorce, který zohledňuje velikost ekonomiky každé členské země. Není žádným překvapením, že největším přispěvatelem jsou Spojené státy americké.

¹¹ Zdroj: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. In: *OECD* [online]. 2007 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/63/38406764.pdf>

¹² Zdroj: About OECD: Who does what. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761791_1_1_1_1_1_1,00.html

¹³ Zdroj: List of departments and special bodies. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_36734052_36734103_37241660_1_1_1_1_1_1,00.html

Tabulka 1: Srovnání příspěvků všech členských zemí OECD

Členská země	Příspěvky v % pro r. 2011	Členská země	Příspěvky v % pro r. 2011
USA	22.21	Slovensko	1.43
Japonsko	12.22	Švédsko	1.38
Německo	8.38	Norsko	1.32
Francie	6.46	Polsko	1.28
Spojené království	6.28	Rakousko	1.25
Itálie	5.14	Turecko	1.23
Španělsko	3.73	Dánsko	1.08
Kanada	3.54	Řecko	1.06
Korea	2.40	Finsko	0.93
Austrálie	2.39	Portugalsko	0.85
Mexiko	2.39	Irsko	0.82
Nizozemí	2.16	Česká republika	0.68
Švýcarsko	1.56	Nový Zéland	0.59
Belgie	1.50	Maďarsko	0.57
Chile	1.43	Slovenská republika	0.36
Estonsko	1.43	Lucembursko	0.29
Izrael	1.43	Island	0.23

Zdroj: Member Countries' Budget Contributions for 2011. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26].

Dostupné z: http://www.oecd.org/document/14/0,3746,en_2649_201185_31420750_1_1_1_1,00.html

Rozpočet pro rok 2011 činil 342 milionů eur. Na rozdíl od Světové banky či Mezinárodního měnového fondu neposkytuje OECD žádné půjčky nebo dotace. Plánování a řízení rozpočtu má na starost Rada s pomocí Nejvyššího kontrolního úřadu každé členské země.¹⁴

1.4 OECD a ČR

Česká republika se oficiálně stala členem OECD 21. prosince 1995, kdy přislíbila svou plnou oddanost, co se týče dosažení základních cílů OECD. Avšak spolupráce s OECD fungovala již za Československé republiky. Po sametové revoluci v roce 1989 bylo nutno zaujmout nové stanovisko týkající se politické scény a tržní ekonomiky, která byla po komunistické nadvládě značně oslabena. Bylo nutné zamyslet se nad novými reformami, legislativou a uvědomit si, jak značně může Československá republika posílit svoje postavení, bude-li spolupracovat s OECD.

¹⁴ Zdroj: About OECD: Budget. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761854_1_1_1_1,00.html

OECD se zaměřila především na ty země, u kterých se projevila snaha přistoupit k tržní ekonomice a u kterých byl potenciál, že by mohly splnit požadavky a standardy OECD. Mezi tyto země patřila Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko a Polsko, pro které byl v roce 1991 vytvořen program Partneři v transformaci (Partners in Transformation – PIA), jehož cílem bylo podpořit tyto země v úspěšném přechodu na tržní ekonomiku a pomoci těmto zemím splnit podmínky týkající se vstupu do OECD. ČR, jako předtím Československo, díky programu PIT získala také pozorovatelský statut na zasedáních mnoha pracovních orgánů OECD. Oficiální žádost o členství Česká republika podala v lednu 1994. Z hlediska připravenosti České republiky se OECD soustředila zejména na tyto hlavní oblasti:¹⁵

- pohyby kapitálu, běžné neviditelné operace a mezinárodní investice - na základě Kodexů liberalizace a návazných rozhodnutí Rady a Deklarace o mezinárodních investicích a nadnárodních podnicích
- fiskální (daňová) problematika - podle fiskálních instrumentů
- oblast životního prostředí - podle příslušných rozhodnutí a doporučení pro oblast nakládání s odpady a chemickými látkami.

Stejně jako ostatní země i Česká republika vysílá pravidelnou delegaci, která se skládá z velvyslance a diplomatů. Velvyslanec, jako člen Rady, má právo projednat se svými vrstevníky a zároveň i odsouhlasit pracovní program, který je popsán ve výroční zprávě. Má také právo stanovit objem státního rozpočtu na základě velikosti ekonomiky každé členské země. Současným velvyslancem a zástupcem za Českou republiku při OECD je Karel Dyba¹⁶, který tuto funkci plní od roku 2007. Důležitou funkci plní také česká delegace, která hraje významnou roli při poskytování komunikačního spojení

¹⁵ Zdroj: Základní informace o OECD: Přístupová procedura. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. 24.11. 2001 [cit. 2012-01-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/pristupova_procedura.html

¹⁶ Od roku 1961 až 1972 působil Karel Dyba jako učitel na Vysoké škole ekonomické v Praze. V dalších letech plnil úlohu zaměstnance Ekonomického ústavu ČSAV a Prognostického ústavu ČSAV. V roce 1990 se stal ministrem pro hospodářskou politiku a rozvoj a v témže roce se stal ředitelem Ekonomického ústavu Československé akademie věd. O dva roky později byl zvolen poslancem ODS a stal se ministrem hospodářství. Od roku 1997 až do roku 2007, kdy byl zvolen velvyslancem při OECD, působil jako soukromý konzultant specializující se na otázky týkající se podnikání a politiky. Působil také jako člen dozorčích rad Komerční banky, a České obchodní banky a České radiokomunikace. Zdroj: Czech Republic: Ambassador, Permanent Representative to the OECD. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/36/0,3343,en_2649_201185_2080676_1_1_1_1,00.html

mezi vnitrostátními orgány a sekretariátem OECD. Reprezentuje postavení svých vlád v mnohostranných jednáních a určuje oblasti, které vyžadují expertízy OECD. Mimoto se česká delegace snaží podpořit šíření doporučení a rad OECD po celé České republice, které se týkají převážně těch nejproblematičtějších otázek naší země.¹⁷

Osobně se domnívám, že členství v OECD přináší České republice velké výhody, neboť tato organizace představuje mimořádný zdroj ekonomických dat, který, díky srovnávacím statistikám a pravidelným výzkumům, poskytuje České republice pomůcky k analýze, sledování a kontrolování vlastní hospodářské, sociální a environmentální politiky.

¹⁷ Zdroj: Základní informace o OECD: Přístupová procedura. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. 24.11. 2001 [cit. 2012-01-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/pristupova_procedura.html

2. Vybrané ukazatele vyspělosti ČR

Je logické, že na sociální, politické, ekonomické, ale i vojenské postavení státu má vliv hospodářský růst či pokles země, proto je důležité porozumět nejen hlavním makroekonomickým, ale i vzdělávacím ukazatelům, které vykazují statistiky významných organizací. Země, jejíž obyvatelé mají stálou rostoucí životní úroveň a současně rostou i na trhu, se těší velké oblibě a mají vysoký životní standart.¹⁸ Na druhou stranu jsou také země, které trpí vysokou zadlužeností a inflací, nebo jsou pro ně charakteristické značné schodky na zahraničním trhu. Tyto země se snaží napodobit politiku vyspělých ekonomik a vyhnout se chybám, které doposud udělaly. Proto je tak nezbytné znát důležité makroekonomické ukazatele, které ovlivňují úspěšnost a vyspělost zemí.

Hlavní ekonomické ukazatele představují srovnávací statistiku, která poskytuje přehled o aktuálním mezinárodním ekonomickém vývoji jednotlivých zemí. Aby byly údaje těchto ekonomických statistik věrohodné a nedocházelo k rozdílnosti měření, je potřebné pro ně nalézt společnou metodiku uznávanou na mezinárodní úrovni. Tento obecně uznávaný koncepční rámec je zakotven v Systému národních účtů (System of National Accounts – SNA), který obsahuje všeobecná pravidla národního účetnictví a který se snaží charakterizovat národní ekonomiku díky svým věrohodným statistikám a makroekonomickým ukazatelům. Měří nejenom ekonomické jevy, ale také jevy sociální a environmentální. V roce 1993 byl publikován hlavními mezinárodními organizacemi, jako jsou OSN, OECD, World Bank či MMF a Komisí Evropských společenství. Evropská verze SNA (užívaná například Eurostatem či ČSÚ) se nazývá Evropský systém národních a regionálních účtů (European System of National and Regional Accounts – ESA). Tento systém je plně v souladu SNA, ale je spíše orientován na údaje v rámci Evropské unie. České národní účty jsou sestavovány podle ESA 1995, který nahradil Systém integrovaných ekonomických účtů ESA 1970.¹⁹

¹⁸ Mezi takové země patří například Japonsko.

¹⁹ GIOVANNINI, Enrico. *Ekonomická statistika srozumitelně: Z pohledu OECD*. Překlad V. Friedrich, R. Majovská. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 12. ISBN 978-80-7357-536-6.

Měli bychom však brát ohled na to, že i mezi SNA 1993 a ESA 1995 existují určité rozdíly, a to jak v podání výkladu, tak v přesnosti. ČSÚ uvádí, že ESA je přesnější než SNA, a to nejen z toho důvodu, že se spíše vztahuje na členské země EU, ale také z hlediska přesnějších definic. ESA například rozlišuje transakce mezi rezidenty EU a mimo EU nebo také obsahuje přesnější definice týkajících se produkce a třídění podle sektorů.²⁰

Ráda bych také zmínila měsíční publikaci MEI (Main Economic Indicators) se kterou jsem také pracovala a která je dostupná jak v tištěné, tak online verzi. Statistiky zveřejněné v publikaci MEI jsou doprovázeny rozsáhlými statistickými metodickými informacemi, které nastiňují hlavní témata a postupy při sestavování jednotlivých indikátorů. Tyto informace jsou navrženy tak, aby se uživatelé mohli v těchto údajích snadněji orientovat. Není to pouze měsíční publikace MEI, která nám zprostředkovává údaje o krátkodobých ekonomických ukazatelích a souvisejících informacích, ale existuje celá řada podobných publikací OECD. Tyto publikace zahrnují i takové informace vztahující se k předstihovým ukazatelům, publikacím ohledně statistiky pracovních sil, čtvrtletním národním účtům, mezinárodnímu obchodu, paritě kupní síly a ukazatelům průmyslu a služeb.

Z nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů popisující národní hospodářství a mající největší vliv na výkonnost naší ekonomiky jsem si vybrala hrubý domácí produkt, inflaci a nezaměstnanost. O všech těchto ukazatelích budou pojednávat následující podkapitoly.

2.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt HDP (gross domestic product GDP) patří mezi nejvýznamnější ukazatele výkonnosti ekonomiky dané země jako celku, pomocí něhož můžeme srovnávat jednotlivé země navzájem, a který bývá mnohdy špatně vysvětlován, proto je důležité ho správně charakterizovat. Podle Jurečky a Jánošíkové „*je součtem peněžních hodnot (konečných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými (umístěnými) v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto*

²⁰ Zdroj: Quarterly National Accounts Inventories: Czech Republic. Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_ctvrtletni_ucty/\\$File/09087474.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_ctvrtletni_ucty/$File/09087474.pdf)

faktory vlastní).²¹ U HDP je podstatné, aby byly finální výrobky či služby vyrobeny na území daného státu. Není tedy důležité, zda výrobní faktory vlastní cizinci či občané dané země. To však neplatí pro další ukazatel, kterým je hrubý národní produkt HNP (gross national product GNP).²² Jde o celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vyrobených obyvateli dané země během určitého roku, ať již v dané zemi či v zahraničí.²³ Ukazatel HDP patří mezi tokové veličiny a lze ho tedy chápat jako součet hodnot vytvořené produkce, přičemž se jedná o tržní hodnoty, tedy o hodnoty, které platí kupující a které zahrnují nepřímé daně.²⁴ Jedná se samozřejmě o peněžní hodnoty, neboť sečítat produkty v naturální podobě není možné. Při výpočtu HDP si rovněž musíme dávat pozor na to, abychom některou hodnotu zboží či služby nezapočítali vícekrát.²⁵ Proto je důležité vyhnout se započítávání meziproductů a do výpočtu HDP započítávat pouze finální hodnotu. Za finální zboží a služby je považováno obvykle spotřební zboží, které je nakupované domácnostmi. Do HDP se tedy započítává pouze takové zboží, které je v daném sledovaném období vyrobeno, prodáno a nesmí být znovu prodáno.²⁶

2.1.1 Nominální a reálný hrubý domácí produkt

Je logické, že při měření HDP se setkáváme s neustále se měnícími cenami, které obvykle v důsledku inflace stoupají a v důsledku deflace klesají. Abychom vyloučili změny cenové hladiny, rozlišujeme nominální a reálný HDP. Nominální HDP znamená, že celková peněžní hodnota statků a služeb, které jsou vyrobené v daném roce, je vyjádřena v tržních (běžných) cenách. Z důvodu vysoké inflace či deflace je však nutno nominální HDP očistit o změny cenové hladiny, a tím získáme reálný HDP, který je vyjádřen ve stálých cenách vztahujících se k výchozímu roku a který určuje skutečný blahobyt země. „*K očištění makroekonomických ukazatelů typu HDP se používají cenové indexy, které ukazují míru změn cenové hladiny v čase. Nejvýznamnějšími z nich jsou: index spotřebitelských cen, index cen výrobců a tzv.*

²¹ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 8. ISBN 978-80-248-2065-1.

²² HNP je častěji preferován v USA, v západní Evropě se spíše používá HDP.

²³ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 1991, s. 103. ISBN 80-205-0192-4.

²⁴ Mezi nepřímé daně řadíme daň z přidané hodnoty a spotřební daň.

²⁵ Jedná-li se například o dřevěný nábytek, do výpočtu HDP zahrnujeme až hodnotu finálního produktu a nesmíme už samostatně vypočítat hodnotu dřeva, lepidla, šroubů atd.

²⁶ KLÍMA, Jan. *Makroekonomie*. Praha: Alfa Publishing, 2006, s. 18. ISBN 80-86851-27-3.

deflátor HDP. Index spotřebitelských cen odráží cenový vývoj koše spotřebních statků a služeb, a týká se tedy v zásadě vývoje cen u spotřeby domácností. Index cen výrobců zahrnuje důležité položky, s kterými obchodují firmy. Je tedy mnohem širší než index spotřebitelských cen. Deflátor HDP odráží změny všech statků a služeb na trhu.²⁷

2.1.2 Výpočet hrubého domácího produktu

Všechny země OECD se při sledování HDP řídí SNA 1993.²⁸ K měření HDP se používají tři následující metody,²⁹ přičemž podrobně popsána bude pouze výdajová metoda, a to z hlediska omezenosti rozsahu této práce.

- *důchodová metoda* – při výpočtu HDP touto metodou postupujeme tak, že sečteme mzdy, úroky, zisky, renty a příjmy ze samozaměstnání, čímž získáme národní důchod, ke kterému je však nutno přičíst ještě amortizaci a nepřímé daně.
- *metoda založená na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním* – touto metodou zjistíme HDP tím způsobem, že sečteme přidané hodnoty všech firem v ekonomice.
- *výdajová metoda* – touto metodou vypočítáme HDP tím způsobem, že sečteme spotřebu domácností (consumption), hrubé soukromé investice (investment), výdaje vlády na nákup výrobků a služeb (government) a čistý export, který znamená rozdíl mezi exportem a importem.

Spotřební výdaje (C) – zahrnují výdaje domácností na služby a statky dlouhodobé a krátkodobé spotřeby.

Investiční výdaje (I) – musíme si uvědomit, že zde jde o reálné soukromé investice, ne o investice v podobě finančních investic. Při výpočtu HDP tedy nesmíme započítávat nákup akcií a obligací, ale investice fixní a investice v podobě zásob. Fixní investice

²⁷ SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Praha: Libri, 2001, s. 54. ISBN 80-7277-032-2.

²⁸ Kromě Austrálie, která se řídí SNA 2008.

²⁹ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 10-15. ISBN 978-80-248-2065-1.

představují výdaje podniků na nové vybavení a změny stavu zásob představují změny zásob finálních statků určených k prodeji a materiálu sloužícího k dalšímu užití.³⁰

Výdaje vlády na nákup výrobků a služeb (G) – vládní výdaje můžeme rozdělit na výdaje výrobků a služeb a na výdaje na transfery, které se však do výpočtu HDP nezapočítávají, neboť se od výdajů na výrobky a služby liší tím, že jde o jednostranný pohyb od jednoho subjektu k druhému. Výdaje na transfery slouží k podpoře subjektů v podobě penzí, stipendií, sociálních dávek atd. Mezi vládní výdaje patří například výdaje na obranu státu, vzdělávání, zdravotnictví atd.

Výdaje zahraničních subjektů (NX) – čistý export vypočítáme tak, že od celkového vývozu odečteme dovoz výrobků a služeb. Pokud je hodnota kladná, je výkonová bilance země aktivní, pokud je hodnota záporná, je bilance pasivní a HDP se tak snižuje.³¹

Z toho vyplývá, že:

$$\text{HDP} = \text{C} + \text{I} + \text{G} + \text{NX}.$$

Nutno dodat, že takto metoda je pouze teoretická, jednotlivé statistické úřady využívají různé modifikace této metody. Český statistický úřad charakterizuje výdajovou metodu následovně: „*Výdajovou metodou se HDP počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem. Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností.*

HDP = Výdaje na konečnou spotřebu plus Tvorba hrubého kapitálu plus Vývoz výrobků a služeb minus Dovoz výrobků a služeb“³²

³⁰ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007, s. 19. ISBN 978-80-86175-52-2.

³¹ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 10. ISBN 978-80-248-2065-1.

³² Zdroj: Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 9. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29

K výdajové metodě výpočtu HDP patří podle ESA 1995 tyto složky:³³

1. výdaje na konečnou spotřebu domácností (NISD)
2. výdaje na konečnou spotřebu neziskových institucí sloužících domácnostem
3. vládní výdaje na konečnou spotřebu
4. a) tvorba hrubého fixního kapitálu b) změny zásob a čisté pořízení cenností
5. dovoz a vývoz zboží a služeb

Každá země počítá HDP ve své vlastní národní měně, avšak chceme-li HDP porovnat s ostatními zeměmi, které používají odlišnou měnu, musíme použít paritu kupní síly (Purchasing Power Parity, PPP), která je při převodu na společnou měnu pro všechny státy účastníci se komparace nezbytná. Každá země má jinou cenovou úroveň a tu se snaží PPP eliminovat.

2.1.3 Problémy při výpočtu HDP

Při výpočtu HDP však narážíme na další problém a tím je nutnost, aby bylo finální zboží bylo statisticky uchopitelné. V současné době se setkáváme se vzrůstající stínovou ekonomikou,³⁴ která je pod tímto názvem označována z toho důvodu, protože je zatajována a jejichž hodnotu se ekonomové snaží v poslední době odhadnout a do výpočtu HDP zahrnout. Dalšími projevy nepřesnosti, které nejsou při výpočtu HDP zohledňovány, mohou být práce v domácnosti, volný čas, necitlivost vůči společenské hodnotě a vůči životnímu prostředí či problém nové ekonomiky. Práce v domácnosti zahrnuje vaření, praní, úklid, které nejsou do HDP započítány. Paradoxem je, že když si například oběd neuvaříme doma, ale poobědváme v restauraci, tak se výdaj do HDP započítává. Otázka volného času souvisí s tím, že se pracovní doba za poslední dobu snížila, čímž se snížil i HDP. Dále pak je důležitý i fakt, že určitá produkce nepřispívá k růstu společenského bohatství. V tomto případě jde zejména o produkci tabákových výrobků či alkoholu nebo opravy z důsledku záplav či zemětřesení. Problém nové ekonomiky pak souvisí s průnikem nových informačních technologií a dalšími inovacemi, přičemž nová ekonomika je porovnávána s tradiční, která takové inovace

³³ Zdroj: Quarterly National Accounts Inventories: Czech Republic. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_ctvrtletni_ucty/\\$File/09087474.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_ctvrtletni_ucty/$File/09087474.pdf)

³⁴ Pod pojmem stínová ekonomika rozumíme šedou ekonomiku, která zahrnuje nelegální činnosti, a ekonomiku černou, jejíž činnosti jsou kriminální a mají špatný vliv na blahobyt země.

neznala.³⁵ Ukazatel HPD bývá všeobecně používán jako ukazatel blahobytu země, ale mylně je mu přisuzováno tvrzení, že čím vyšší je HDP, tím vyšší je blahobyt v dané zemi. To platí pouze pro země chudé, nerozvinuté, které usilují pouze o základní životní potřeby, ne však pro země bohaté a rozvinuté, které vynakládají vyšší náklady na negativní externalitu, tj. například na náhradu škod na životní prostředí, na obnovu škod napáchané záplavami či zemětřesením, na zastírání kriminality nebo na sociální a zdravotnické dávky. Na těchto příkladech je jasně vidět, že ukazatel HDP není tak dokonalý a přesný, jak by se na první pohled zdálo.

2.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost dnes patří mezi jeden z ústředních problémů současné moderní společnosti, který je spolu s inflací považován za nejzávažnější, neboť ovlivňuje nejen sféru ekonomickou, ale i sociální. Nezaměstnanost má vliv na vývoj tržního hospodářství, tudíž ovlivňuje národní hospodářství celé země. Je definována jako takový stav, v němž se část pracovních sil nachází mimo výrobní proces a služby. Tento stav a zároveň i vývoj nezaměstnanosti kvantifikuje ukazatel označovaný jako míra nezaměstnanosti, o kterém bude pojednáno v níže uvedené kapitole. V zemích s vysokou nezaměstnaností současně dochází ke ztrátám v hrubém produktu ekonomiky, klesá zdravý vývoj ekonomiky, vzrůstá sociální napětí, které vede k vyšší kriminalitě a má zároveň vliv i na úpadek lidského kapitálu, a rovněž dochází k nárůstu schodku ve státním rozpočtu. Všechny tyto důsledky působí na národní hospodářství země velmi bolestivě, proto by se každá země měla snažit zachovat si co nejnižší míru nezaměstnanosti.³⁶

2.2.1 Míra nezaměstnanosti

Dříve než přejdeme k samotné míře nezaměstnanosti, ráda bych vysvětlila některé důležité pojmy, které považuji za nezbytné znát. Zaměstnaný člověk je ten, který koná práci na plný či částečný úvazek nebo ten člověk, který práci má, ale zrovna nepracuje kvůli stávkám, dovolené atd. Nezaměstnaný člověk je člověk, který sice není

³⁵ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 17-19. ISBN 978-80-248-2065-1.

³⁶ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 112 -113. ISBN 978-80-248-2065-1.

právě zaměstnán, ale o hledání práce aktivně usiluje, což také samozřejmě musí patřičně projevit například tím, že je zaregistrován na úřadu práce. Podle Českého statistického úřadu by měli nezaměstnaní lidé splňovat tato tři kritéria:³⁷

1. nemají placené zaměstnání
2. jsou ochotni do zaměstnání nastoupit (nejpozději do 14 dnů)
3. v průběhu posledních 4 týdnů aktivně hledají práci

Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Zbytek populace je tudíž ekonomicky neaktivní.³⁸ Jsou to například lidé handicapovaní, studenti či matky, starající se o své děti. Existuje samozřejmě i jiná možnost a to ta, že lidé mohou být jednoduše líní. K lepšímu pochopení nám pomůže teorie Samuelsona a Nordhause: „*Lidé, kteří mají práci, jsou zaměstnaní; lidé bez práce, kteří však práci hledají, jsou nezaměstnaní; lidé, kteří práci nemají, ale kteří ji ani aktivně nehledají, nejsou ekonomicky aktivní. Míru nezaměstnanosti získáme jako počet nezaměstnaných vydělený celkovým ekonomicky aktivním obyvatelstvem.*“³⁹ Míru nezaměstnanosti v procentech vypočítáme podle následujícího vzorce:

$$u = \frac{U}{L + U} * 100,$$

kde u je míra nezaměstnanosti v procentech, U je počet nezaměstnaných a L počet zaměstnaných.⁴⁰ Jinými slovy jde o podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu⁴¹ násobený stem.

Rozlišujeme nezaměstnanost krátkodobou a dlouhodobou, která je logicky mnohem závažnější. Krátkodobá nezaměstnanost trvá po dobu několika týdnů, dlouhodobá déle než rok. Porovnáváme-li údaje o nezaměstnanosti, je důležité neopomenout regionální rozlišení každé země, dále věk obyvatelstva a velkým problémem bývá i nezaměstnanost u určitých etnických skupin obyvatelstva. Je

³⁷ Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledů VŠPS -Metodika. Český statistický úřad [online]. 14. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

³⁸ V České republice je hranice pro ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo nastavena na 15 let.

³⁹ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 1991, s. 287. ISBN 80-205-0192-4.

⁴⁰ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007, s. 117. ISBN 978-80-86175-52-2.

⁴¹ Tedy k celkové pracovní síle.

všeobecně známo, že v menších městech je nezaměstnanost vyšší a tento fakt platí také u mladých lidí. Vlády by měly udržovat míru nezaměstnanosti na přirozené míře,⁴² neboť ta vyrovnává síly v ekonomice a nezvyšuje inflaci, na kterou má nezaměstnanost velký vliv. Platí, že snižování inflace vede ke zvyšování míry nezaměstnanosti, neboť se sníží výroba, tudíž i zaměstnanost. Při zvyšování cenové hladiny je tomu naopak.

V České republice existuje více ukazatelů míry nezaměstnanosti, podle Jurečky a Jánošíkové jsou však nejdůležitější dva z nich – od Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSVV) a druhý od Českého statistického úřadu (ČSÚ), který v České republice není tolik znám, neboť je spíše využíván pro mezinárodní srovnání. „*Ministerstvo práce vychází ze statistik úřadů práce a jako nezaměstnané uvádí ty, kteří se na úřadech práce jakožto nezaměstnaní zaregistrují. Míra nezaměstnanosti je pak podílem těch, kteří se jako nezaměstnaní zaregistrovali, na celkové pracovní síle. MPSV zjišťuje a zveřejňuje tzv. registrovanou míru nezaměstnanosti. ČSÚ provádí každé čtvrtletí speciální šetření zvané Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS). Na jeho základě pak (kromě jiného) stanovuje tzv. obecnou míru nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti je v tomto případě vyjádřena jako podíl nezaměstnaných podle VŠPS k celkové pracovní síle.*“⁴³ Členské země OECD využívají tento ukazatel na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (International Labour Office, ILO), přičemž země EU zároveň používají metodiku Eurostatu.

2.2.2 Typy nezaměstnanosti

Nyní se podíváme na to, jaký je vztah mezi různými typy nezaměstnanosti a hospodářským cyklem. Existují tři typy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklická.

Frikční nezaměstnanost – patří mezi krátkodobé typy nezaměstnanosti a souvisí s životním cyklem obyvatelstva. Lze ji charakterizovat tím, že pracovníci dobrovolně přecházejí z jednoho zaměstnání do druhého. „*Někteří lidé jsou dočasně nezaměstnaní, protože opustili svoje původní zaměstnání a po nějakou dobu si hledají nové pracovní*

⁴² Přirozená míra nezaměstnanosti je dosažena tehdy, když se ekonomika nachází ve stavu rovnováhy. Rovněž platí, že tlaky na ceny a mzdy jsou v rovnovážném stavu a inflace je stabilní. Země tedy optimálně využívá všechny své zdroje.

⁴³ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 115-116. ISBN 978-80-248-2065-1.

*místo. Toto hledání jim zabere určitý čas, protože se mnohdy obávají přijmout hned první nabídku – očekávají lepší nabídky a chtějí si vybrat.*⁴⁴ Je naprosto normálním jevem, že si absolventi středních či vysokých škol hledají zaměstnání, ženy odejdou na mateřskou dovolenou nebo že si lidé hledají lepší pracovní podmínky v jiném zaměstnání týkajících se mzdy či možnosti pracovního postupu. Nejde však o dlouhodobou záležitost. Všechny tyto důvody patří mezi životní cyklus každého z nás. Tržní ekonomice tedy neškodí a troufám si říci, že s tímto typem nezaměstnanosti bychom se setkávali i při stavu plné zaměstnanosti.

Strukturální nezaměstnanost – „*strukturální nezaměstnanost vzniká na základě nedostatečné poptávky po statcích a tudíž i po určitých pracovních, a to v určitých odvětvích, v jejichž vývoji probíhá útlum (hutě, doly, těžké strojírenství, loděnice apod.)*“⁴⁵ Mezi jednotlivými pracovními sektory vždy existovala nerovnováha, proto některá odvětví upadají a poptávka se tak po tomto druhu práce snižuje, zatímco ostatní se rozvíjí a poptávka se zvyšuje. Nabídka se ani v jednom případě nepřizpůsobuje tak rychle, jak by měla a výsledkem je strukturální nezaměstnanost. Tento druh nezaměstnanosti také souvisí s technickým pokrokem nebo se změnou světového hospodářství. Na tuto nezaměstnanost má vliv i změna preferencí spotřebitelů a různé regiony, proto je považována za dlouhodobější. To znamená, že v menším městě jsou lidé zpravidla závislí na jednom podnikatelském subjektu, ve větším městě mají více pracovních nabídek a širší uplatnění. K vyřešení této nezaměstnanosti významně přispívá rekvalifikace starších pracovníků, která však může být v dnešní době značně problematická a pro některé pracovníky nákladná.⁴⁶

Cyklickou nezaměstnanost – je-li celková poptávka po práci nízká, může vzniknout cyklická nezaměstnanost, která je ze všech nezaměstnaností nejzávažnější. Nutno dodat, že nesouvisí s kvalifikací či rozložením pracovní síly, jak tomu bylo u nezaměstnanosti předchozí, ale je závislá na hospodářském cyklu tržní ekonomiky. Tato nezaměstnanost vzrůstá v období recese, tedy v období, kdy dochází k poklesu HDP, a klesá v období

⁴⁴ HOLMAN, Robert et al. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha: C. H. Beck, 2004, 424 s. ISBN 80-7179-764-2.

⁴⁵ HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2002, s. 184. ISBN 80-86175-25-1.

⁴⁶ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 68. ISBN 978-80-248-2065-1.

konjunktury. Cyklickou nezaměstnanost řadíme mezi velmi závažnou stejně jako strukturální nezaměstnanost.⁴⁷

2.3 Inlace

Termín inflace patří v ekonomii mezi stejně neoblíbený termín, jako je nezaměstnanost. Inlace je všeobecně charakterizována jako makroekonomický jev, který v přesně vymezeném časovém období snižuje kupní sílu peněz, a tím zároveň zvyšuje cenovou hladinu všech statků a služeb. Přispívá tedy k ekonomické nestabilitě a nejistotě o vývoji makroekonomických veličin. Pokud se změní ceny jednotlivých výrobků nebo ceny mezi jednotlivými výroky, nemusí to znamenat, že jde o inflaci, neboť inflace je zprůměrovaná veličina, která popisuje změnu cenové hladiny v dané ekonomice. Opačným procesem je deflace, kdy cenová hladina klesá, ale tento jev není příliš obvyklý. Častější je tzv. desinflace, kdy dochází ke zpomalování inflace, tedy ke snižování míry inflace. Míra inflace je vyjadřována procentní změnou průměrné cenové hladiny posledních dvanácti měsíců oproti průměrné cenové hladině za dvanáct měsíců předchozích.⁴⁸

2.3.1 Měření inflace

Inflaci vyjadřujeme pomocí cenových indexů, jako jsou deflátor HDP neboli implicitní cenový deflátor (Implicit Price Deflator, IPD), index cen výrobců (Producer Price Index, PPI) nebo index spotřebitelských cen (Consumer Price Index, CPI), který je nejčastěji využíván, a proto mu bude věnována největší pozornost.⁴⁹

Index spotřebitelských cen patří mezi nejznámější cenové indexy pro výpočet inflace, který využívá porovnání spotřebních košů spotřebovaných domácnostmi. Tyto koše představují soubor výrobků a služeb, které tyto domácnosti nakupují za určité časové období. Výběr reprezentantů do spotřebního koše závisí na podílu spotřeby domácností. Váha, lépe řečeno význam, který je jednotlivým vzorkům ve spotřebním koši přisouzen,

⁴⁷ SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Praha: Libri, 2001, s. 84. ISBN 80-7277-032-2.

⁴⁸ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 71. ISBN 978-80-248-2065-1.

⁴⁹ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007, s. 35-38. ISBN 978-80-86175-52-2.

odpovídá podílu daného druhu spotřeby, které jednotlivé vzorky reprezentují, na spotřebě domácnosti celkově. Celkový počet oddílů ve spotřebním koši, který byl sestaven mezinárodní klasifikací individuální spotřeby podle účelu užití (Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP), je 12, avšak nově byl k těmto oddílům přisouzen nový vzorek nazvaný „letecká doprava.“ Pro rok 2012 existuje ve spotřebním koši 692 reprezentantů, jejichž ceny měsíčně zjišťují zaměstnanci ČSÚ a které jsou následně zprůměrovány a srovnány s cenou bazického roku. Oddíly COICOP a počet reprezentantů ve spotřebním koši naleznete v Příloze 3. Pro výpočet CPI byly váhy vzorků ve spotřebních koších stanoveny na základě struktury výdajů domácností podle rodinných účtů z roku 2005. Ovšem od začátku roku 2012 se výpočet CPI stanovuje podle spotřebního koše založeného na váhách roku 2010.⁵⁰ CPI lze tedy vypočítat podle následujícího vzorce:

$$CPI = \frac{\text{hodnota spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota spotřebního koše v cenách základního období}} * 100$$

Eurostat zveřejňuje tzv. harmonizované indexy spotřebitelských cen (Harmonised Index of Consumer Prices, HICP), které jsou charakteristické tím, že pro ně platí vlastní harmonizovaná metodika jednotlivé země. HICP je u zemí EU používán jako měřítko inflace a charakterizuje změny ve spotřebním koši nakupovaného domácnostmi.⁵¹

Deflátor HDP bývá přesnější než CPI, neboť v něm nejsou zahrnuty pouze statky vybrané, ale všechny statky produktu ekonomiky. Obecně platí, že čím vyšší je deflátor HDP, tím vyšší jsou ceny finálních výdajů. Platí pro něj následující vzorec:⁵²

$$IPD = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} * 100$$

Index cen výrobců je vypočítáván podobně jako CPI, avšak s tím rozdílem, že koše, které jsou určeny k srovnání, neobsahují statky spotřební, ale produktivní. Tento index je tedy specifický pro různá odvětví výroby a není tak často užíván.

⁵⁰ Zdroj: Indexy spotřebitelských cen - revize 2010. Český statistický úřad [online]. 13. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/indexy_spotrebitelskych_cen_revize_2010

⁵¹ GIOVANNINI, Enrico. *Ekonomická statistika srozumitelně: Z pohledu OECD*. Překlad Václav Friedrich a Renata Majovská. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 144. ISBN 978-80-7357-536-6.

⁵² PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007, s. 41. ISBN 978-80-86175-52-2.

2.3.2 Typy inflace

Z hlediska rychlosti dělíme inflaci na plíživou, která probíhá v mírném tempu a její míra je jednociferná, pádivou, která je rychlejší a její míra je dvojciferná, a hyperinflaci, která je nejzávažnější, protože představuje zhroucení celého peněžního systému. Co se týče příčiny, rozlišujeme inflaci taženou poptávkou s inflaci taženou náklady.

Inflace tažená poptávkou je charakterizována převisem agregátní poptávky nad nabídkou. Nastává v takovém případě, kdy domácnosti, vláda, firmy nebo zahraniční subjekty chtějí při stálých cenách spotřebovat větší produkt než je ekonomika schopná vytvářet. Následný vzestup cenové hladiny tak vyrovnává rozdíl mezi nabídkou a poptávkou. Může být zapříčiněna nadměrnými investičními a spotřebními výdaji, když stát prosadí levný úvěr, růstem nominálních mezd převyšujících růst produktivity nebo snížením daní.⁵³

Inflace tažená náklady nastává tehdy, když ceny finálních statků a služeb rostou spolu s růstem cen nákladů, které jsou vyvolány zvýšením mezd, cen potravin, energie atd. Rostoucí náklady vedou k růstu cen, neboť se omezí jejich produkce. Nákladová inflace bývá zapříčiněna například zdražováním dováženého zboží, prosazováním vyšších mezd, nedokonalou konkurencí atd.⁵⁴

⁵³ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 92-100. ISBN 978-80-248-2065-1.

⁵⁴ JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, s. 97-102. ISBN 978-80-248-2065-1.

3. Ukazatele vzdělávání

OECD si uvědomuje důležitost edukačního procesu, díky kterému je formována naše osobnost a díky kterému získáváme zkušenosti, které nám pomáhají utvářet naše vyhlídky do budoucna týkající se jak profesního, tak rodinného života. Jde o harmonický koloběh, který ovlivňuje zbytek našeho života. To vše patří mezi hlavní důvody toho, proč se OECD do oblasti vzdělávání tak značně angažuje a cíleně se zaměřuje na zvyšování standardů edukace a to již na předškolní úrovni.

Vzdělávání nelze měřit přímou metodou speciální pro národní účty a z tohoto důvodu se můžeme setkat s problémem měření vzdělávacích ukazatelů, neboť výkonová stránka se na rozdíl od výdajové nedá měřit přímo. Indikátory vzdělávacích systémů se zabývá program INES (Indicators of Education Systems), který tyto ukazatele publikuje v publikaci *Education at a Glance*. Indikátory vzdělávacích systémů projektu INES patří mezi důvěryhodné zdroje přesných a relevantních informací a dat týkajících se vzdělávání jak členských zemí OECD, tak i partnerských zemí, včetně nečlenských světových ekonomik G20.⁵⁵ Všechny členové programu INES jsou popsány v Příloze 4.

Hlavní klíčový orgán, který dohlíží na program INES je Výbor pro vzdělávací politiku OECD (Education Policy Committee, EDPC), který dohlíží na strategický směr a kvalitu celkové práce OECD týkající se vzdělávání. Při sestavování indikátorů INES pracuje s údaji a daty Eurostatu, OECD, ale využívá také výsledků PISA průzkumů.⁵⁶

3.1 Education at a Glance

Publikace *Education at a Glance* poskytuje širokou škálu srovnatelných ukazatelů vzdělávacích systémů, které nemají pouze funkci hodnotící, ale díky neustálému zlepšování jejich kvality pomáhají utvářet vzdělávací politiku jednotlivých zemí. Indikátory mají také funkci motivující, neboť mohou porovnáním s ostatními

⁵⁵ Země G20 v roce 2008 vyzvaly OECD a ostatní mezinárodní organizace k tomu, aby jim pomohly reagovat na globální hospodářskou krizi. Od té doby patří OECD mez aktivní a pravidelné účastníky důležitých schůzek a summitů, přičemž také samozřejmě poskytuje své rady a doporučení na základě analýz a komparace. Mezi členy G20 patří tyto země: Argentina, Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Francie, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Korea, Mexiko, Nizozemsko, Ruská federace, Saudská Arábie, Jižní Afrika, Španělsko, Turecko, USA a Spojené království.

⁵⁶ Zdroj: OECD Indicators of Education Systems (INES) - Brochure. In: *OECD* [online]. 1212 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/30/43/49338320.pdf>

zeměmi upozornit na nepříznivé či zhoršující se výsledky vzdělávacích systémů. To může dané země motivovat k lepším výsledkům a nastavení nových reforem, které by dosavadní situaci zlepšily. Indikátory vzdělávání OECD také mohou upozornit na faktory, které zapříčiní neuspokojivé výsledky a umožní tak zemím nastavit nové normy, které povedou k cílenějším výsledkům.

V této publikaci jsou uveřejněny data s přibližně dvouročním odstupem, a to zejména z důvodu časové nesouslednosti a odlišného sběru statických dat jednotlivých zemí. Osobně se domnívám, že tato publikace poskytuje České republice velmi cenné informace, neboť umožní porovnat české školství se zahraničím. Tyto informace jsou velmi přehledné a ucelené, proto neslouží pouze odborníkům pracujícím v oblasti vzdělávání, ale slouží i laické veřejnosti, ke které se tyto informace dostávají nejčastěji přes média. Každým rokem se v příručce objeví nové indikátory, u kterých musí platit ucelená metodika a to z toho důvodu, aby splňovali kritéria pro co nejpřesnější popis a charakteristiku jednotlivých zemí. Struktura indikátorů, které jsou členěny do čtyř hlavních kapitol, však zůstává každým rokem stejná.

Ukazatele *Education at a Glance* se soustředí kolem čtyř oblastí:⁵⁷

A) Výsledky vzdělávání a výnosy ze vzdělávání: tato oblast užívá indikátory popisující celkovou úroveň dosaženého vzdělání populace nebo indikátory zkoumající míru absolvování studia na středních školách a vysokých školách.

B) Finanční a lidské zdroje investované do vzdělávání: tato kapitola poskytuje srovnávací průzkumy, co se týče finančních a lidských zdrojů investovaných do vzdělávání, a rovněž sleduje výdajové vzorce, které srovnává s výdaji na jiné společenské priority.

C) Přístup ke vzdělávání, účasti na něm a pokrok vzdělávací soustavy: tato kapitola zkoumá výkon vzdělávací soustavy a migraci studentů. Soustřeďuje se také na přechod mladých lidí ze vzdělávací soustavy na trh práce či dalším možným odborným vzděláváním.

⁵⁷ Zdroj: *Education at a Glance 2011: OECD Indicators* [online]. Paris: OECD Publishing, 2011, s. 22 [cit. 2012-02-18]. ISBN 978-92-64-11705-1.

D) Školní prostředí a organizace škol: tato kapitola se zabývá faktory, které utváří vyučovací a učební prostředí a které mají mít vliv na studijní výsledky. Zkoumá vzdělávací podmínky jak studentů, tak učitelů a nechybí ani porovnání výkonu soukromých a veřejných škol.

3.1.1 Výdaje na studenta

Vzhledem k omezenému rozsahu této práce jsem si vybrala ukazatel týkající se kapitoly B, který považuji za jeden z klíčových a který aplikuji na terciární vzdělávání, které hraje v současném světě čím dál významnější roli. Jde o ukazatel celkových výdajů na studenta⁵⁸, který je podle mého názoru jeden z nejdůležitějších, neboť vypovídá o tom, jak mohou investice na studenta a do vzdělávání celkově ovlivnit vzdělávací výstupy, a tím i následnou prosperitu země. Tento ukazatel je součástí veřejných výdajů v každé zemi a je ovlivněn mnoha dalšími ukazateli, jako jsou například platy učitelů, penzijní systémy, náklady na učební pomůcky, počet vyučovacích hodin, typem vzdělávacího programu. Rovněž je třeba si uvědomit, že výdaje na studenta jsou na jednotlivých stupních vzdělávání využity odlišným způsobem. Zatímco na primární a sekundární úrovni převažují výdaje na vlastní výuku žáků, na terciárním stupni je velká část výdajů požitá na rozvoj a vývoj. To vše má v jednotlivých zemích vliv na rozdílnost výdajů na žáka v USD přepočtených na paritu kupní síly⁵⁹. Parita kupní síly byla použita z toho důvodu, protože směnný kurz jednotlivé země bývá většinou ovlivněn mnoha faktory, jako například úrokovou mírou či obchodní politikou.⁶⁰

3.1.2 Průzkum PISA

V této kapitole se zaměřím na Program pro mezinárodní hodnocení studentů (Programme for International Student Assessment, PISA), který je celosvětově znám a jehož výsledky jsou spolu s dalšími indikátory vzdělávání publikovány v publikaci *Education at a Glance*. Tento program je využíván členskými i nečlenskými zeměmi a

⁵⁸ Tento indikátor zahrnuje jak veřejné tak soukromé výdaje na studenta.

⁵⁹ Parita kupní síly (PPP) není založena na změnách trhu, ale souvisí s HDP, a vychází z jednotného spotřebního koše zboží a služeb, který se dal získat ve Spojených státech amerických za jeden USD v roce 2008.

⁶⁰ Zdroj: *Education at a Glance 2011: OECD Indicators* [online]. Paris: OECD Publishing, 2011, s. 208-210 [cit. 2012-03-10]. ISBN 978-92-64-11705-1.

slouží k mezinárodnímu srovnání patnáctiletých žáků v oblasti čtení, matematiky a přírodních věd. Výčet všech zemí zapojených do průzkumu PISA je uvádí Příloha 5.

Osobně považuji tento program za velmi přínosný a cenný, neboť se zaměřuje na znalosti a dovednosti mladých lidí a jejich využití ve skutečném životě. Průzkum PISA dokáže alespoň částečně předpovědět, jak se bude jedincům dařit v budoucím životě, a to z něj činí velmi silný nástroj pro posuzování vzdělávání jednotlivých zemí.

Připravit tento program není vůbec snadné, neboť aby byly výsledky co nejpřesnější, je nutno vzít zaměřit se nejen na vzdělávací politiku jednotlivých zemí, ale i na sociální, ekonomické a demografické odlišnosti žáků. Proto průzkum PISA neopomíjí ani důležitost HDP na obyvatele, která vypovídá o potencionálních zdrojích dostupných pro vzdělávání, dále se soustřeďuje na výdaje na studenta, vzdělanost rodičů, podíl sociálně a ekonomicky znevýhodněných žáků či žáků, kteří se do dané země přistěhovali. Všemi těmito odlišnostmi, které ovlivňují vzdělávací výsledky žáků, se musí program PISA zabývat, aby byl brán jako korektní a celosvětově uznávaný. Není tedy pochyb o tom, že průzkum PISA se tedy snaží používat co nejspravedlivější principy a způsoby testování.⁶¹

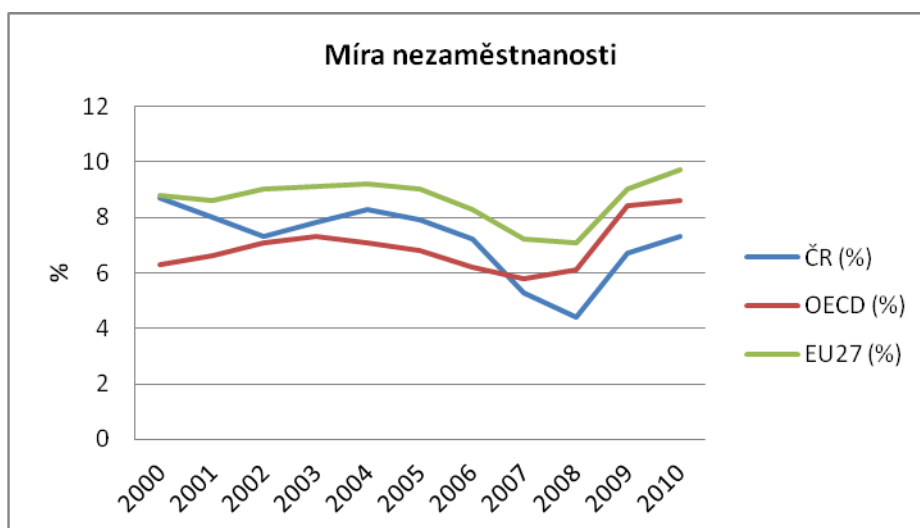
⁶¹ Zdroj: *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science* [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 3-4 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

4. Porovnání makroekonomických ukazatelů od roku 2000 do roku 2010

Nyní se zaměřím na analýzu makroekonomických ukazatelů, které by měly poskytnout základní přehled o vývoji České republiky, a to v časové řadě 2000-2010. Na základě dostupnosti dat budu v některých případech výsledky vývoje ekonomiky České republiky porovnávat s celkovou ekonomikou nejen Evropské unie, ale i ekonomikou OECD. V následujících kapitolách se budeme setkávat s pojmy OECD total, EU27 a EU25, které je třeba vysvětlit, aby nedošlo k mylným interpretacím. OECD total zahrnuje celkovou ekonomiku průměrných hodnot všech členských zemí OECD a EU25 zahrnuje celkovou ekonomiku původních 25-ti členských států před vstoupením Rumunska a Bulharska roku 2007. Tyto dva státy patří chudé země, proto se domnívám, že v procentuálním srovnání mohou České republice přilepšit. Uvedená data vycházejí ze statistik Eurostatu, které se řídí metodikou ESA 1995, což je evropská verze SNA 1993, se kterou pracuje metodika OECD. Rovněž jsem pracovala s některými termíny z Českého statistického úřadu. Pro porovnání jednotlivých ukazatelů v systému národních účtů je v rámci mezinárodního srovnání nutno převést národní měnu na měnu společnou, a to pomocí parity kupní síly. V případě statistik OECD je společnou měnou USD, zatímco pro Eurostat nebo ČSÚ je společnou měnou euro. Rovněž je třeba dát pozor na bazické roky, které se při převodu na měnu společnou využívají a které se u jednotlivých statistik mohou lišit. Všechna tato fakta mají vliv na to, že se některé číselné údaje z odlišných zdrojů mohou mírně odlišovat. Ráda bych ještě upozornila na ukazatel týkající se míry inflace. Statistické údaje OECD používají obecnou míru inflace, zatímco údaje z databáze Eurostatu používají harmonizovaný index spotřebitelských cen. Rozdílnost těchto ukazatelů naleznete v teoretické části této práce.

Dříve než přejdeme k analýze jednotlivých roků, ráda bych podala velmi krátký přehled vývoje hlavních ekonomických ukazatelů České republiky v časové řadě 2000-2010, které byly popisovány v teoretické části. Pro porovnání jsem do grafů zahrnula i údaje týkající se ekonomik členských států OECD a současné Evropské unie.

Graf 1: Vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2010

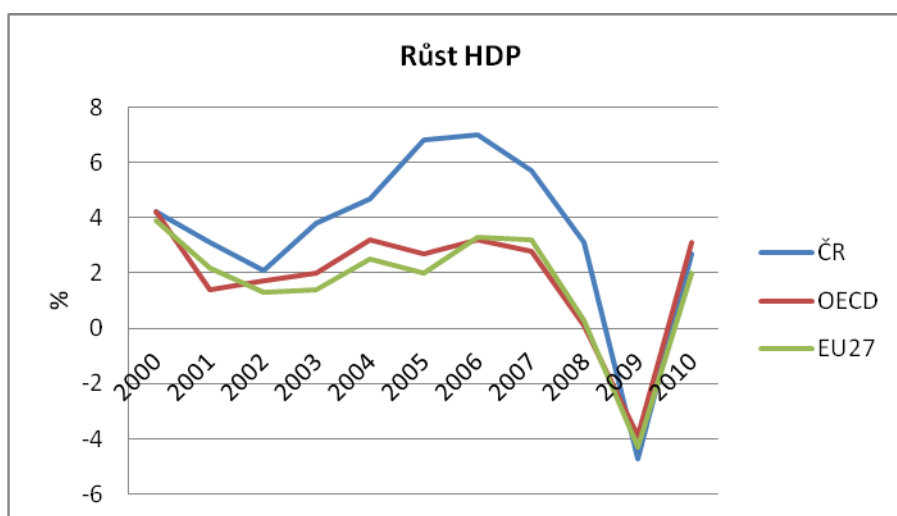

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: *OECD Factbook 2011-2012* [online]. 2011 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: http://www.oecd.org/site/0,3407,en_21571361_34374092_1_1_1_1_1,00.html

Tabulka 2: Vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČR	8,7	8,0	7,3	7,8	8,3	7,9	7,2	5,3	4,4	6,7	7,3
EU27	8,8	8,6	9,0	9,1	9,2	9,0	8,3	7,2	7,1	9,0	9,7
OECD total	6,3	6,6	7,1	7,3	7,1	6,8	6,2	5,8	6,1	8,4	8,6

Graf 2: Vývoj růstu HDP od roku 2000 do roku 2010

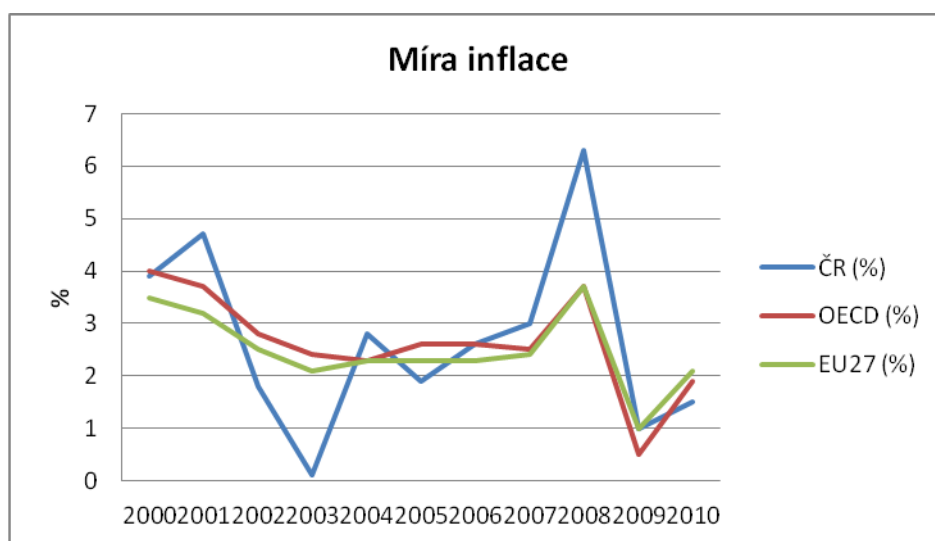

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na *OECD: Statistics* [online]. 2012 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

Tabulka 3: Vývoj růstu HDP od roku 2000 do roku 2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČR (%)	4,2	3,1	2,1	3,8	4,7	6,8	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7
OECD (%)	4,2	1,4	1,7	2,0	3,2	2,7	3,2	2,8	0,1	-3,9	3,1
EU27 (%)	3,9	2,2	1,3	1,4	2,5	2,0	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,0

Graf 3: Vývoj míry inflace od roku 2000 do roku 2010

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: *OECD, StatExtracts* [online]. 26.4.2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

Tabulka 4: Vývoj míry inflace od roku 2000 do roku 2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČR (%)	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,6	3,0	6,3	1,0	1,5
OECD (%)	4,0	3,7	2,8	2,4	2,3	2,6	2,6	2,5	3,7	0,5	1,9
EU27 (%)	3,5	3,2	2,5	2,1	2,3	2,3	2,3	2,4	3,7	1,0	2,1

Jak můžeme vypočítat z výše uvedeného grafu, míra nezaměstnanosti se mezi roky 2000 a 2006 pohybovala okolo 7 % a 8 %. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2000, což je po období recese české ekonomiky logické. V roce 2002 dosáhla míra nezaměstnanosti 7,3 % a můžeme si také všimnout výrazného snížení inflace, a to z 4,7 % na 1,8 %. V USA se v roce 2007 projevila finanční krize z důsledku snižování

úrokových sazeb, která českou ekonomiku zasáhla až v roce 2008. Jak můžeme vyčíst z Tabulky 4, došlo ke značnému zvýšení inflace a zároveň snížení nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti v té době spadla na 4,4 %, zatímco míra inflace byla vyšší jak 6 %. Jak uvádí ČSÚ, za toto zvýšení může mnoho faktorů, ať už jde o zvýšení sazby HDP z 5 % na 9 %, zvýšení spotřební daně u tabákových výrobků, zvýšení cen energií nebo zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví.⁶² Rok 2008 byl tedy pro českou ekonomiku zlomový a měl za následek celkový pokles hospodářské úrovně, neboť po tomto roce jsme mohli být svědky výrazného snižování HDP a zvyšování nezaměstnanosti, a to nejen v české ekonomice, ale i v ekonomikách průměru OECD a EU27. Z grafů lze rovněž vyčíst, že vysoká míra nezaměstnanosti byla v posledních deseti letech vyšší v celkové ekonomice zemí Evropské unie, a to jak oproti ekonomice české, tak celkové ekonomice OECD. V růstu HDP české hospodářství výrazně převyšuje obě ekonomiky, avšak tento fakt neplatí po roce 2008, kdy dochází k výraznému procentuálnímu úbytku HDP.

4.1 Rok 2000

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 5: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2000

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	3,9	4,0	3,5
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,7	6,3	8,8
HDP (% , r/r)	4,2	4,2	3,9
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,7	3,8	3,1
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	0,9	4,1	3,4
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	1,7	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	0,0	2,5	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	11,4	6,0	5,0
z toho: fixního (% , r/r)	6,5	5,2	4,5
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	17,3	12,2	12,6
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	16,0	12,4	11,7

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

⁶² Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2008. Český statistický úřad [online]. 9. 1. 2009 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cisc010909.doc>

Jak ukazuje Tabulka 5, roční vzrůst HDP dosahoval v tomto roce 4,2 %. Na tento fakt mělo vliv výrazné zvýšení výdajů na tvorbu hrubého kapitálu a vývoz a dovoz zboží a služeb. Můžeme si všimnout, že výdaje na konečnou spotřebu se zvýšily jen mírně, a to jak u výdajů domácností, tak u výdajů vlády. Růst HDP v tomto roce byl vyšší než u průměru zemí EU27, ale zároveň nižší v celkové ekonomice OECD. Míra nezaměstnanosti byla v důsledku nízké produktivity v České republice vysoká, a to 8,7 %. Nižších hodnot dosáhla opět jen ekonomika OECD, a to 6,6 %, která však zaznamenala oproti České republice a průměru EU27 vyšší míru inflace. V důsledku inflace, která činila 3,9 %, se zvyšovala hladina spotřebních cen, a to zejména v odvětví alkoholických nápojů a tabáku, dopravy, pošty a telekomunikace, bydlení, paliv, energie a vody. Tyto údaje je možné srovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 6.

Tabulka 6: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2000

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	3,9	3,5
potraviny a nealkoholické nápoje	1,1	3,9
alkoholické nápoje a tabák	4,3	3,8
oděv a obuv	-2,0	0,7
bydlení, voda, energie, palivo	9,1	6,0
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	0,2	1,2
zdraví	1,6	5,7
doprava	11,8	5,9
pošty a telekomunikace	6,1	-4,5
rekreace a kultura	2,5	0,9
vzdělávání	4,4	6,7
stravování a ubytování	2,6	3,4
různé zboží a ostatní služby	2,7	2,9

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.2 Rok 2001

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 7: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2001

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	4,7	3,7	3,2
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8.0	6.6	8.6
HDP (% , r/r)	3,1	1,4	2,2
Výdaje na konečnou spotřebu (% ,r/r)	3,4	2,4	2,3
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	3,3	2,2	2,3
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	-10,4	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	3,9	2,9	2,1
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% ,r/r)	4,9	-2,9	-0,1
z toho: fixního (% , r/r)	4,5	-0,7	0,8
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	11,6	0,5	3,9
Dovoz zboží a služeb (% ,r/r)	12,5	-0,1	2,7

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: *OECD, StatExtracts* [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

V roce 2001 se růst HDP oproti roku 2000 snížil, a to na 3,1 %. Tento procentuální růst byl však vyšší než v průměru zemí OECD a EU27. Na růst HDP v tomto roce mělo vliv zvýšení výdajů na konečnou spotřebu, a to jak vlády, tak domácností. Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu se oproti minulému roku snížily, stejně jako dovoz a vývoz zboží a služeb. V Tabulce 7 můžeme vidět, že dovoz převyšoval vývoz, což hospodářskému růstu v České republice rozhodně nijak nepřispělo. Míra nezaměstnanosti, která byla v České republice oproti průměru EU27 vyšší, ale menší než u průměru OECD, se oproti minulému roku snížila, a to z 8,7 % na 8 %. V Tabulce 7 také můžeme vidět, že se zvýšila míra inflace, která se v ekonomikách EU27 a OECD snížila. Růst cen byl značný v odvětví potravin a nealkoholických nápojů, alkoholu a tabáku, bydlení, vody energií a paliv, zdraví, pošty a telekomunikace, rekreace a kultury a dalších služeb. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 7.

Tabulka 8: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2001

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	4,5	3,2
potraviny a nealkoholické nápoje	5,1	6,5
alkoholické nápoje a tabák	3,2	3,7
oděv a obuv	-1,7	0,1
bydlení, voda, energie, palivo	11,9	4,5
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	0,1	1,9
zdraví	4,0	3,0
doprava	1,1	1,4
pošty a telekomunikace	5,0	-2,5
rekreace a kultura	4,4	1,9
vzdělávání	2,9	4,3
stravování a ubytování	3,3	3,9
různé zboží a ostatní služby	4,8	3,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.3 Rok 2002

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 9: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2002

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	1,8	2,8	2,5
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,3	7,1	9,0
HDP (% , r/r)	2,1	1,7	1,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	4,5	2,6	2,0
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	3,1	2,3	1,8
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	2,6	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	7,9	3,4	2,6
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	1,5	-0,7	-2,2
z toho: fixního (% , r/r)	3,8	-1,0	-0,7
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	2,4	2,1	2,2
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	4,7	3,0	1,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: *OECD, StatExtracts* [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Na růst HDP v tomto roce, který se však oproti minulému roku snížil, měly vliv především výdaje na konečnou spotřebu, a to jak domácností, tak vlády. Oproti

minulému roku však klesly výdaje na tvorbu hrubého kapitálu a dovoz a vývoz zboží a služeb. Růst HDP nepříznivě ovlivnil vysoký procentuální růst dovozu oproti vývozu. Růst HDP se oproti minulému roku snížil v celkové ekonomice zemí EU27, ale zvýšil v ekonomice OECD. V České republice také pokračoval trend v poklesu míry nezaměstnanosti, která byla vyšší jak v ekonomice EU27, tak OECD. Charakteristickým prvkem roku 2002 bylo výrazné snížení inflace jak v České republice, tak v ostatních zmiňovaných ekonomikách. Pokles cen zaznamenala odvětví potravin a nealkoholických nápojů, stejně jako odvětví dopravy. Oproti minulému roku se také výrazně snížily ceny v oblasti bydlení, vody, energie a paliva. Naopak zvýšení cen nastalo u odvětví zdraví, vzdělávání, stravování a ubytování. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 8.

Tabulka 10: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2002

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	1,4	2,5
potraviny a nealkoholické nápoje	-2,0	2,9
alkoholické nápoje a tabák	1,9	4,0
oděv a obuv	-2,6	1,0
bydlení, voda, energie, palivo	5,6	2,8
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	0,0	1,7
zdraví	6,1	3,4
doprava	-1,4	1,8
pošty a telekomunikace	3,3	0,4
rekreace a kultura	2,1	1,6
vzdělávání	3,7	4,4
stravování a ubytování	3,7	4,4
různé zboží a ostatní služby	4,0	3,0

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.4 Rok 2003

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 11: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2003

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	0,1	2,4	2,1
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,8	7,3	9,1
HDP (% , r/r)	3,8	2,0	1,4
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	5,5	2,3	1,9
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	5,3	2,3	1,8
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	4,4	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	6,0	2,3	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	-0,9	2,7	2,0
z toho: fixního (% , r/r)	0,6	2,2	1,1
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	7,6	2,9	1,8
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	7,4	4,5	3,3

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

Pro tento rok je typický procentuální růst HDP. Zatímco v roce 2002 HDP vzrostl o 2,1 %, v roce 2003 meziroční růst HDP vzrostl o 3,8 %. Na tento fakt měla nepochybně vliv konečná spotřeba domácností, která se oproti roku 2002 výrazně zvýšila. Spotřeba vládních výdajů a investic se naopak oproti předchozímu roku snížila, což mělo negativní vliv na větší růst HDP. V Tabulce 11 také vidíme, že se snížila míra inflace, zatímco se zvýšila nezaměstnanost. Snížení inflace mělo za následek pokles cenové hladiny, tedy i mezd, které se nemohly tak rychle přizpůsobit, a výsledkem byla větší míra nezaměstnanosti. V Tabulce 12 můžeme vidět snížení cenové hladiny, a to zejména v odvětví rekreace, komunikace, bytového zařízení domácností, oblékání, potravin a nealkoholických nápojů. Vysoká cenová hladina je naopak v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a u různých zboží a služeb. V důsledku snížení cenové hladiny značného množství odvětví vrostla konečná spotřeba domácností, která, jak jsem již zmiňovala, měla pozitivní vliv na růst HDP. Tento vliv byl však oslabován vzrůstajícím dovozem výrobků ze zahraničí. Je sice pravdou, že oproti roku výrazně vzrostl vývoz zboží a služeb, který zásadním způsobem ovlivňoval růst HDP, avšak výrazně se zvýšil i procentuální růst dovozu zboží a služeb. Tím se zastavil trend

poklesu těchto ukazatelů, který byl charakteristický pro rok 2002. Co se týče ekonomik OECD a EU27, v růstu HDP zaznamenaly oproti České republice nižší průměrný procentuální růst a míra inflace byla naopak vyšší. Nižší míru nezaměstnanosti měla v roce 2003 pouze ekonomika zemí OECD. Tyto údaje je možné porovnat s údaji z databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 9.

Tabulka 12: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2003

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	-0,1	2,1
potraviny a nealkoholické nápoje	-2,0	2,0
alkoholické nápoje a tabák	0,9	4,8
oděv a obuv	-4,9	0,3
bydlení, voda, energie, palivo	0,7	3,1
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-1,7	1,0
zdraví	4,6	2,6
doprava	0,4	2,7
pošty a telekomunikace	-2,8	-0,2
rekreace a kultura	-0,3	0,1
vzdělávání	3,4	4,7
stravování a ubytování	2,3	3,2
různé zboží a ostatní služby	3,0	2,6

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.5 Rok 2004

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 13: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2004

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	2,8	2,3	2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,3	7,1	9,2
HDP (% , r/r)	4,7	3,2	2,5
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	1,3	2,7	2,0
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	3,2	3,0	2,1
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	10,9	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	-3,3	1,8	1,8
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	6,8	5,7	4,1
z toho: fixního (% , r/r)	3,0	4,7	3,0
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	13,6	9,2	7,8
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	10,0	9,3	7,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

V roce 2004 pokračoval trend růstu HPD a to přibližně o 4,7 %. Na tento fakt měly vliv vzrůstající výdaje na tvorbu fixního kapitálu, které se oproti předchozímu roku zvýšily o 3 %, ale nepochybně i růst vývozu, který vzrostl o 13,6 %. Mezi hlavní faktory, které ovlivnily vzrůstající procento vývozu zboží a služeb patří vstoupení České republiky do Evropské unie, čímž se začaly rozšiřovat vzájemné mezinárodní vztahy s ostatními členskými státy. Negativní vliv na růst HDP bylo snížení výdajů domácností na konečnou spotřebu, a to kvůli zvýšení inflace z 0,1 % na 2,8 %. Z důvodu rostoucí cenové hladiny byly domácnosti nuceny šetřit. Z tabulky 14 lze usoudit, že růst cenové hladiny zaznamenaly například odvětví pošty a telekomunikace, potraviny a nealkoholické nápoje, alkohol a tabákové výrobky, stravování a doprava, energie a další služby. Nárůst inflace způsobil růst nezaměstnanosti, která vzrostla na 8,3 %. V Tabulce 13 si můžeme všimnout, že míra inflace byla jak v celkové ekonomice zemí OECD, tak EU27 nižší. Ekonomika OECD rovněž zaznamenala nižší míru nezaměstnanosti oproti České republice, která si však nadále udržovala vedení v procentuálním růstu HDP. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 10.

Tabulka 14: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2004

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	2,6	2,3
potraviny a nealkoholické nápoje	3,5	1,8
alkoholické nápoje a tabák	3,0	6,1
oděv a obuv	-4,1	-0,2
bydlení, voda, energie, palivo	2,3	3,3
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-2,2	0,7
zdraví	2,3	6,6
doprava	2,8	3,4
pošty a telekomunikace	10,8	-1,3
rekreace a kultura	0,9	-0,3
vzdělávání	3,5	4,0
stravování a ubytování	5,0	3,0
různé zboží a ostatní služby	4,5	2,6

Vlastní zpracování dat. Více na: Eurostat: Statistics [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.6 Rok 2005

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 15: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2005

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	1,9	2,6	2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,9	6,8	9,0
HDP (% , r/r)	6,8	2,7	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,7	2,6	1,9
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	2,9	3,0	2,0
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	16,9	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	1,6	1,5	1,7
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	4,3	4,0	2,4
z toho: fixního (% , r/r)	6,0	4,9	3,5
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	11,6	6,0	5,9
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	5,9	6,6	6,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

V roce 2005 opět pokračoval trend vzrůstajícího HDP, jehož procentuální růst činil 6,8 %, přičemž si můžeme všimnout, že v tomto roce dosáhl nejvyšších hodnot za poslední zmiňované roky. Zvyšováním ekonomické produktivity České republiky se

logicky snížila nezaměstnanost, která klesla na 7,9 %. Vývoz zboží a služeb převyšoval dovoz, což mělo za následek snížení konečné spotřeby domácností. Rovněž se také snížily výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu. Míra inflace oproti předchozímu roku klesla na 1,9 %. V Tabulce 16 můžeme vidět snížení cenové hladiny v mnoha odvětvích spotřebního koše. Klesla cenová hladina potravin, alkoholu, ale také v oblasti zdraví, služeb a odívání. Výrazné zvýšení cenové hladiny můžeme vidět u telekomunikace a odvětví bydlení, vody, energie a paliva. Z Tabulky 15 vidíme, že v porovnání s ostatními ekonomikami byla míra inflace nejnižší v České republice. V procentuálním růstu HDP Česká republika opět převyšovala jak ekonomiku zemí EU27, tak OECD, která však dosáhla nižší nezaměstnanosti. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 11.

Tabulka 16: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2005

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	1,6	2,3
potraviny a nealkoholické nápoje	-0,1	1,1
alkoholické nápoje a tabák	1,4	4,1
oděv a obuv	-5,5	-0,8
bydlení, voda, energie, palivo	4,7	5,2
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-2,2	0,6
zdraví	6,9	2,4
doprava	2,0	4,4
pošty a telekomunikace	2,2	-2,0
rekreace a kultura	1,5	-0,3
vzdělávání	3,1	3,8
stravování a ubytování	3,8	2,8
různé zboží a ostatní služby	1,8	2,3

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.7 Rok 2006

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 17: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2006

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	2,6	2,6	2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,2	6,2	8,3
HDP (% , r/r)	7,0	3,2	3,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,9	2,6	2,2
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	4,3	2,7	2,3
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	10,0	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	-0,6	1,9	2,0
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	10,2	4,9	7,2
z toho: fixního (% , r/r)	5,8	4,4	6,4
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	13,8	9,0	9,7
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	10,8	8,4	9,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Rok 2006 se pro českou ekonomiku vyznačoval příznivým ekonomickým růstem. Jak si můžeme všimnout v Tabulce 17, oproti předchozímu roku klesla míra nezaměstnanosti na 7,2 % a rovněž se zvýšil procentuální růst HDP, a to o 7%. Všechna tato pozitivní fakta měla vliv na širší spolupráci České republiky se zeměmi Evropské unie, což posílilo její pozici nejen na evropské, ale celosvětové úrovni. Na růst HDP měla také vliv zvýšená spotřeba domácností a výdajů na tvorbu hrubého kapitálu. Rovněž se dosáhlo rovnováhy mezi dovozem a vývozem zboží a služeb. Oproti předchozímu roku se dovoz zvýšil z 5,9 % na 10,2 %, přičemž růst dovozních cen výrazně ovlivnil míru inflace, která se zvýšila na 2,6 %. Jak můžeme vidět v Tabulce 18, cenová hladina značně vrostla u potravin a nákladů na bydlení, vodu, energii a palivo. Současně se však cenová hladina snížila v oblasti odívání, zařízení domácností a opravami s nimi spojenými. Míra inflace byla v České republice v roce 2006 vyšší než u průměru ekonomiky EU27, současně však nižší než u ekonomiky OECD. V porovnání s těmito dvěma ekonomikami Česká republika zaznamenala nižší míru nezaměstnanosti

a vyšší procentuální růst HDP. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 12.

Tabulka 18: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2006

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	2,1	2,3
potraviny a nealkoholické nápoje	0,5	2,4
alkoholické nápoje a tabák	1,3	3,2
oděv a obuv	-6,3	-0,5
bydlení, voda, energie, palivo	8,3	5,6
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-1,5	0,6
zdraví	4,7	1,7
doprava	1,7	3,0
pošty a telekomunikace	2,9	-2,4
rekreace a kultura	1,1	-0,2
vzdělávání	3,4	4,1
stravování a ubytování	3,4	2,8
různé zboží a ostatní služby	2,0	2,6

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.8 Rok 2007

Pro toto období jsou charakteristické následující hodnoty makroekonomických ukazatelů:

Tabulka 19: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2007

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% r/r)	3,0	2,5	2,4
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	5,3	5,8	7,2
HDP (% r/r)	5,7	2,8	3,2
Výdaje na konečnou spotřebu (% r/r)	3,1	2,4	2,1
z toho: spotřeba domácností (% r/r)	4,1	2,6	2,2
z toho: spotřeba NISD (% r/r)	11,5	-	-
z toho: spotřeba vlády (% r/r)	0,4	1,9	1,8
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% r/r)	15,5	2,9	7,6
z toho: fixního (% r/r)	13,2	2,6	5,9
Vývoz zboží a služeb (% r/r)	11,2	6,9	5,8
Dovoz zboží a služeb (% r/r)	12,8	5,7	6,0

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Rok 2007 patří mezi rok, kdy se české hospodářství dostává na vrchol. Nutno dodat, že stále pokračující trend růstu HDP nezaznamenala jen Česká republika, ale i ekonomiky EU27 a OECD. Díky těmto faktům Česká republika upevnila svoje mezinárodní postavení v mnohem větší míře, než tomu bylo roku 2006. V tomto roce vzrostla nejenom produktivita práce, ale i zaměstnanost, což mělo pozitivní vliv na růst HDP. Z Tabulky 19 vidíme, že nezaměstnanost klesla na 5,3 %. Rovněž si můžeme všimnout, že vzrostly výdaje domácností na konečnou spotřebu a výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu. Vývoz a dovoz zboží a služeb zůstal v rovnováze stejně jako předchozí rok. Míra inflace dosáhla 3 %, na což měla vliv vzrůstající cenová hladina potravin, bydlení, paliv, vody, energií, alkoholu a tabákových výrobků. Na míru inflace, která byla v České republice v tomto roce vyšší v porovnání s ekonomikami EU27 a OECD, měl nepochybně vliv vzrůst cen energií a paliv celosvětového rázu. Co se týče míry nezaměstnanosti, i nadále můžeme sledovat příznivý trend v jejím snižování. I v porovnání s výše jmenovanými ekonomikami si vede Česká republika lépe. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 13.

Tabulka 20: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2007

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	3,0	2,4
potraviny a nealkoholické nápoje	4,4	3,5
alkoholické nápoje a tabák	10,2	4,0
oděv a obuv	-0,6	0,0
bydlení, voda, energie, palivo	3,9	3,5
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-0,3	1,6
zdraví	3,7	2,2
doprava	0,2	2,5
pošty a telekomunikace	0,5	-2,0
rekreace a kultura	0,5	-0,1
vzdělávání	2,3	8,6
stravování a ubytování	4,0	3,4
různé zboží a ostatní služby	2,0	2,4

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.9 Rok 2008

Pro tento rok jsou charakteristické následující ukazatele:

Tabulka 21: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2008

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	6,3	3,7	3,7
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	4,4	6,1	7,1
HDP (% , r/r)	3,1	0,1	0,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,3	0,6	0,8
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	3,0	-0,1	0,3
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	-7,6	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	1,2	2,3	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	1,9	-3,7	-2,0
z toho: fixního (% , r/r)	4,1	-2,4	-0,9
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	4,0	2,3	1,5
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	2,7	0,4	1,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Rok 2008 byl pro českou ekonomiku zásadní, neboť byl rokem změn, kdy se pozitivní trend české ekonomiky z předchozích let začal ubírat naprosto odlišným směrem. Tento trend však nebyl náhlý, ale postupný. V roce 2008 se projevil vysokou mírou inflace, o rok později zvyšující se mírou nezaměstnanosti. Toto období je charakterizováno velkými výkyvy v ekonomice České republiky. Růst HDP se proti předchozímu roku výrazně snížil, a to 5,7 % na 3,1%. To však nebyl jediný negativní signál. Na následující prosperitu české ekonomiky měly vliv i další faktory, jako bylo zdražování cen ropy nebo propady na celosvětových burzách. V porovnání s průměrem OECD a EU27 měla Česká republika nejnižší míru nezaměstnanosti a nejvyšší míru růstu HDP a inflace, která dosáhla neuvěřitelných 6,3 %, což je zatím nejvyšší hodnota za posledních deset let. Míra nezaměstnanosti byla naopak velmi nízká, a to jen 4,4 %. Z Tabulky 22 můžeme vidět, že cenová hladina vzrostla zejména u oddílů potravin, alkoholu a tabáku, zdraví, bydlení, vody a paliva, stravování a ubytování a dalších služeb. V české ekonomice došlo k poklesu produkce a růst spotřeby domácností na konečnou spotřebu byl také velmi malý. Rovněž se snížily výdaje na tvorbu hrubého kapitálu a výrazně se snížil i vývoz a dovoz zboží a služeb. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 14.

Tabulka 22: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2008

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	6,3	3,7
potraviny a nealkoholické nápoje	7,9	6,4
alkoholické nápoje a tabák	9,8	4,5
oděv a obuv	-1,2	-0,6
bydlení, voda, energie, palivo	12,8	6,1
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	0,5	2,1
zdraví	31,0	2,4
doprava	2,4	4,8
pošty a telekomunikace	-2,7	-1,9
rekreace a kultura	1,1	0,1
vzdělávání	2,7	6,3
stravování a ubytování	6,3	3,9
různé zboží a ostatní služby	5,1	2,6

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.10 Rok 2009

Pro tento rok jsou charakteristické následující ukazatele:

Tabulka 23: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2009

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% , r/r)	1,0	0,5	1,0
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	6,7	8,4	9,0
HDP (% , r/r)	-4,7	-3,9	-4,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,8	-0,8	-0,7
z toho: spotřeba domácností (% , r/r)	-0,4	-1,9	-1,8
z toho: spotřeba NISD (% , r/r)	1,5	-	-
z toho: spotřeba vlády (% , r/r)	3,8	2,5	2,1
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	-20,8	-17,6	-17,1
z toho: fixního (% , r/r)	-11,5	-12,3	-12,5
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	-10,0	-11,2	-12,0
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	-11,6	-12,4	-12,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Tabulka 23 pro rok 2009 jasně ukazuje, že období přiměřené inflace, nízké míry nezaměstnanosti a vysokého růstu HDP z předchozích let skončilo. Může za to celosvětová krize, která se v USA projevila už v roce 2008, avšak česká ekonomika

zakusila její hořkost až v roce 2009. Celkové výdaje na tvorbu hrubého kapitálu v České republice klesly o 20, 8% a rovněž klesly i výdaje domácností na konečnou spotřebu, zatímco výdaje vlády vzrostly. Co se týče dovozu a vývozu zboží a služeb, vývoz zaznamenal menší procentuální úbytek, tudíž čistý vývoz tak mohl přispět k růstu HDP. Výrazný pokles produkce měl vliv na zaměstnanost, která se také značně snižovala. Míra nezaměstnanosti dosahovala v České republice 6,7 %, což je oproti 4,4 % z předchozího roku značné zvýšení. Nejen česká ekonomika se v tomto období dostala do stavu recesu, jejímž výsledkem bylo snižování cenové hladiny v mnoha odvětvích spotřebního koše. Ceny energie, vody, paliv a bydlení se sice oproti roku 2008 snížily, ale i nadále zůstaly vysoké. Všechny tyto faktory, a nejen ty, měly vliv na fakt, že HDP oproti předchozímu roku kleslo o 4,7 %. To mělo za následek zhoršení pozice České republiky v Evropské unii. Jak je vidět z Tabulky 23, průměr zemí OECD a EU27 dosáhl z důsledku celosvětové hospodářské krize v růstu HDP také záporných hodnot. U ekonomik průměru OECD a EU27 byla také v porovnání s Českou republikou vyšší míra nezaměstnanosti. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 15.

Tabulka 24: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2009

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	0,6	1,0
potraviny a nealkoholické nápoje	-3,3	1,0
alkoholické nápoje a tabák	6,3	5,6
oděv a obuv	-2,6	-1,0
bydlení, voda, energie, palivo	9,9	1,5
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-0,5	1,9
zdraví	-3,5	1,8
doprava	-5,9	-2,1
pošty a telekomunikace	-4,7	-0,4
rekreace a kultura	-0,8	0,8
vzdělávání	2,5	3,1
stravování a ubytování	1,4	2,2
různé zboží a ostatní služby	2,0	2,5

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

4.11 Rok 2010

Pro tento rok jsou charakteristické následující ukazatele:

Tabulka 25: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2010

	ČR	OECD total	EU27 total
Míra inflace (% r/r)	1,5	1,9	2,1
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,3	8,6	9,7
HDP (% r/r)	2,7	3,1	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu (%r/r)	0,6	1,9	0,9
z toho: spotřeba domácností (% r/r)	0,6	-	1,0
z toho: spotřeba NISD (% r/r)	2,0	-	-
z toho: spotřeba vlády (% r/r)	0,6	1,3	0,7
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (%r/r)	5,9	9,1	4,2
z toho: fixního (% r/r)	0,1	2,5	-0,1
Vývoz zboží a služeb (% r/r)	16,4	11,8	10,8
Dovoz zboží a služeb (%r/r)	16,0	11,9	9,8

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: OECD, StatExtracts [online]. 26. 4. 2012 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx>

Rok 2010 byl nejen pro Českou republiku, ale i pro ekonomiku průměru OECD a EU27 rokem, kdy se tyto ekonomiky vzpamatovávali z krizového období. Z tabulky 25 můžeme vidět, že růst HDP se začíná pomalu zvyšovat a míra nezaměstnanosti také. Oproti roku 2009 se v České republice zvýšily výdaje na konečnou spotřebu, ovšem výdaje domácností a vlády byli nízké. Značný procentuální růst však můžeme vidět u tvorby hrubého kapitálu a vývozu a dovozu zboží a služeb, což mělo na růst HDP velmi pozitivní vliv. V České republice také vzrostla inflace, a to na 1, 5 %, což byla třetí nejnižší míra za poslední dvě dekády.⁶³ Růst spotřebitelských cen zaznamenala velká část spotřebního koše, avšak ceny se výrazně snížily u paliv, vody a bydlení. Růst HDP byl v České republice nižší než v průměru zemí OECD, zároveň však vyšší než u ekonomiky EU27. V porovnání s oběma ekonomika na tom byla Česká republika lépe i s mírou nezaměstnanosti. Tyto údaje je možné porovnat s údaji databáze Eurostatu, které uvádí Příloha 16.

⁶³ Vývoj české ekonomiky v roce 2010: Ceny. In: ČSÚ [online]. 16. 3. 2011 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/1109-10-4__ctvrtleti_2010

Tabulka 26: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2010

	ČR	EU27
obsah spotřebního koše	1,2	2,1
potraviny a nealkoholické nápoje	1,4	1,1
alkoholické nápoje a tabák	4,5	5,7
oděv a obuv	-2,6	0,3
bydlení, voda, energie, palivo	1,9	2,0
bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-0,6	1,0
zdraví	4,7	1,4
doprava	2,7	5,4
pošty a telekomunikace	-2,1	-0,1
rekreace a kultura	-1,3	0,3
vzdělávání	1,6	2,9
stravování a ubytování	1,0	1,6
různé zboží a ostatní služby	1,1	2,2

Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

5. Výsledky vzdělávání od roku 2000 do roku 2010

Zkoumáme či ověřujeme-li data těchto ukazatelů, narazíme na dva zcela odlišné termíny, které je třeba rozlišit. Těmito termíny jsou OECD average a OECD total. OECD average znamená průměrné hodnoty dat všech zemí OECD, pro které jsou data k dispozici nebo mohou být alespoň odhadnuty. Tento termín nebere v úvahu celkovou populaci země, proto tedy každá země přispívá stejnoměrně. Jednoduše řečeno, přínos nejmenší země, jako je například Lucembursko, je stejný, jako přínos země největší, jako je například USA. Naproti tomu OECD total považuje každou zemi za entitu, která je porovnávána s OECD jako celkem, a přispívá tedy proporčně.⁶⁴ V této práci budu pracovat pouze s daty odkazujícími na OECD average.

5.1 Porovnání výdajů na studenta na terciární úrovni

V průměru zemí OECD se na studenta na terciární úrovni vydá ročně přibližně dvakrát tolik výdajů než na studenta studujícího na úrovni primární. Má to své opodstatnění. Jak jsem již zmiňovala, velká část výdajů je vynaložena na vědu a vývoj, ale kdybychom tuto aktivitu eliminovali, zůstanou výdaje na studenta na terciární úrovni stále vyšší, a to přibližně o neuvěřitelných 20 %. Jak uvádí Education at a Glance,⁶⁵ výdaje na studenta se v roce 2008 v jednotlivých zemích pohybovaly od 6 560 USD a méně v Argentině, Chile a Slovensku až přes více než 20 000 USD v Kanadě, Švédsku, Švýcarsku či Spojených státech amerických.⁶⁶ Od roku 2000 do roku 2008 jsme mohli ve většině zemí OECD sledovat velký nárůst studentů hlásících se na vysoké školy. Tento fakt platí i pro Českou republiku, avšak musím dodat, že v posledních letech se nárůst studentů hlásících se na vysoké školy pomale ustálil. Z tohoto důvodu bylo nutné zvýšit výdaje na studenta, aby nedocházelo k podfinancování. V období 2000 až 2008 byl nárůst znatelný zejména ve Spojených

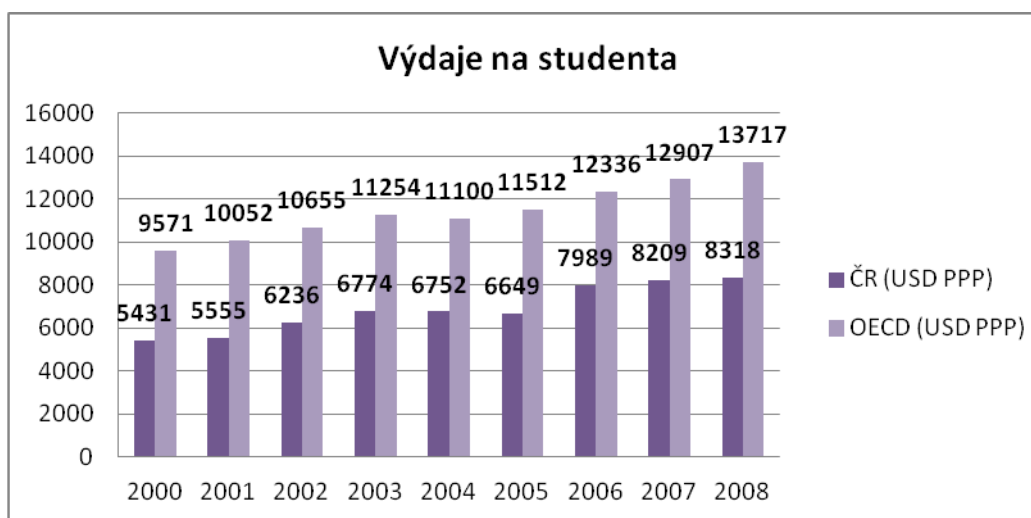
⁶⁴ Zdroj: *Pisa 2003 Data Analysis Manual* [online]. Paris: OECD Publishing, 2005, s. 144 [cit. 2012-03-29]. ISBN 92-64-01063-7.

⁶⁵ Education at a Glance 2011 sleduje indikátor výdajů na studenta pro rok 2008, novější data budou zahrnuty až v publikaci, která bude vycházet tento rok.

⁶⁶ *Education at a Glance 2011: OECD Indicators* [online]. Paris: OECD Publishing, 2011, s. 208-215 [cit. 2012-03-10]. ISBN 978-92-64-11705-1

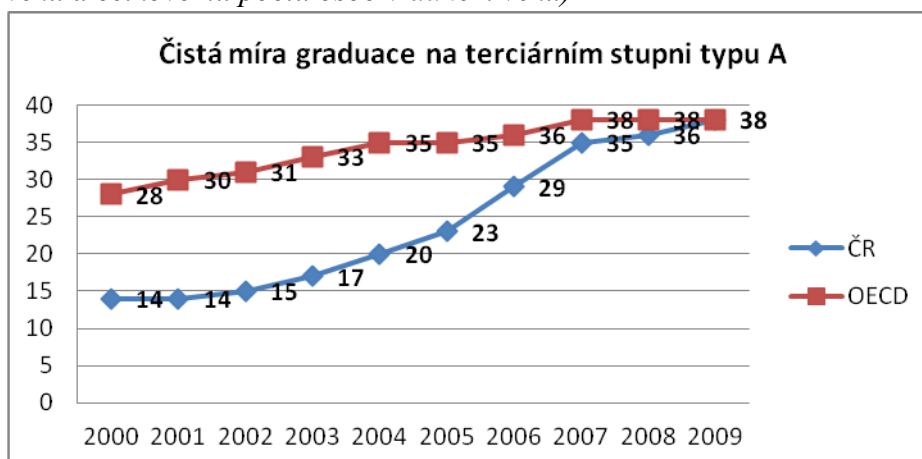
státech amerických, Nizozemsku, Chile a Izraeli. Tyto země však nezvýšily své výdaje do této oblasti, tudíž výsledkem jsou snížené výdaje na jednotlivého studenta. Tento případ platí také u zemí, jako jsou Brazílie, Maďarsko a Švýcarsko. Jak vidíme v Grafu 4, Česká republika sice výdaje zvýšila, avšak následkem rychlého nárůstu počtu vysokoškolských studentů, který můžeme zaznamenat od roku 2000 a který je popsán v Grafu 5, došlo k nedostatečnému financování terciárního stupně, které trvá i nadále.⁶⁷

Graf 4: Výdaje na studenta za všechny služby (v USD přepočtených dle parity kupní síly) od roku 2000 do roku 2008

Zdroj: OECD. Vlastní zpracování dat. OECDiLibrary: Education at a Glance. *OECD* [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2011_eag-2011-en

Graf 5: Vývoj čisté míry graduace (suma podílu počtu vzdělávajících se osob v daném věku a celkovému počtu osob v daném věku)

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: *Education at a Glance 2011: OECD Indicators* [online]. Paris: OECD Publishing, 2011, s. 69 [cit. 2012-03-04]. ISBN 978-92-64-11705-1.

⁶⁷ Tamtéž, s. 207.

⁶⁸ Všechna data od roku 2000 byly přizpůsobeny cenám pro rok 2008 s využitím deflátoru HDP

Z výše uvedeného grafu lze vyčíst, že celkové výdaje na studenta se s nárůstem počtu studentů studujících na vysoké škole také zvyšovaly. V roce 2008 činily 8 318 USD, přičemž 6 827 USD bylo využito na hlavní vzdělávací služby, 94 USD za doplňkové služby a 397 USD na vědu a rozvoj. Celkové výdaje na studenta pro rok 2008 u průměru zemí OECD činily 13 717, přičemž 9 148 USD bylo využito na hlavní vzdělávací služby, 717 USD za doplňkové služby a 4 050 USD za vědu a rozvoj. Doplňkové služby se týkají sociálního zabezpečení studenta, jde zejména o výdaje na jídlo, dopravu, zdravotnické služby, u terciárního vzdělání pak zejména zdravotní péče, ubytování (koleje) a stravovací služby. Základní vzdělávací služby zahrnují výdaje, které přímo souvisí s pokyny ve vzdělávacích institucích. Jde o výdaje na učitelské platy, učební pomůcky, vzdělávací budovy a administrativu školy. Výdaje na vědu a rozvoj zahrnují všechny výdaje na výzkumy provedené univerzitami či jinými vysokoškolskými institucemi, a to bez ohledu na to, zda jsou finanční zdroje poskytovány veřejnými institucemi či od soukromých sponzorů. I u průměru zemí OECD můžeme vidět nárůst výdajů na studenta. Největší výdaje na studenta měly v roce 2008 Spojené státy americké, a to neuvěřitelných 29 910 USD, avšak jak jsem již zmiňovala výše, vzhledem k velkému nárůstu počtu studentů studujících na vysoké škole, se celkové výdaje ve Spojených státech amerických nezvýšily, ale naopak klesly.⁶⁹ I v České republice je problematika podfinancování terciární úrovně velkým problémem a v porovnání s ostatními zeměmi OECD patříme spíše mezi země s podprůměrnými náklady na studenta. Tato situace by se měla co nejrychleji vyřešit, neboť nedostatek financování terciárního vzdělávání má nejen vliv na kvalitu edukačního procesu, ale způsobuje i řadu dalších problémů.

5.2 Výsledky PISA

V následujících podkapitolách budu porovnávat, jak si Česká republika vedla v průzkumu PISA od roku 2000, přičemž poslední průzkum, který byl uskutečněn v roce 2009 a který se soustředil na čtenářskou gramotnost, bude doplněn o podrobnější informace srovnáním s ostatními zeměmi OECD. Tento průzkum z roku 2009 bude srovnáván s matematickou gramotností z roku 2003 a gramotností čtenářskou z roku

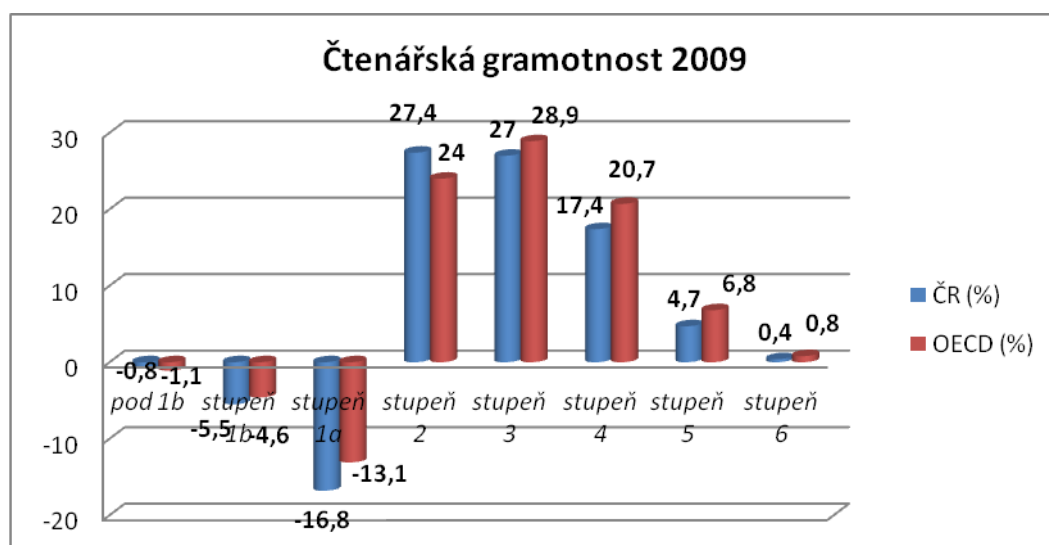
⁶⁹ Zdroj: *Education at a Glance 2011: OECD Indicators* [online]. Paris: OECD Publishing, 2011, s. 208-216 [cit. 2012-03-04]. ISBN 978-92-64-11705-1.

2000. Považuji za důležité zmínit, že výsledky PISA 2009 jsou i nadále aktuální, neboť další průzkum proběhne až tento rok.

5.2.1 Výsledky čtenářská gramotnosti

Průzkum PISA 2009 poskytuje přesné a ucelené mezinárodní srovnání čtenářské gramotnosti, které nezahrnuje pouze čtenářské dovednosti a schopnosti, ale zaměřuje se také na učební strategie a postoje žáků. Při měření literární gramotnosti se používají stupně, které slouží nejen k porovnání žáků jednotlivých zemí, ale i k prognózám do budoucna. Podle obtížnosti čtenářské gramotnosti rozlišujeme šest stupňů, které jsou zde definovány podle PISA 2009.⁷⁰ Jednotlivé stupně jsou popsány v Příloze 17.

Graf 6: Porovnání čtenářské gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2009

Zdroj: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 194 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

Od studentů na úrovni 1b a 1a se předpokládá, že úkoly na vyšším stupni už nebudou schopni vyřešit, proto jsou v grafu uvedeny zápornou hodnotou. Ostatním stupňům je již přidělena kladná hodnota, neboť se předpokládá, že žáci mají schopnosti řešit úkoly vyšších stupňů s náročnějšími úkoly. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 23% českých studentů nedosáhne stupně 2, tedy stupně, který obsahuje úkoly vyžadující

⁷⁰ Stupně jsou sestaveny podle přísných statistických zásad a pomáhají nám lépe se orientovat ve výsledcích. Zdroj: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 47 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

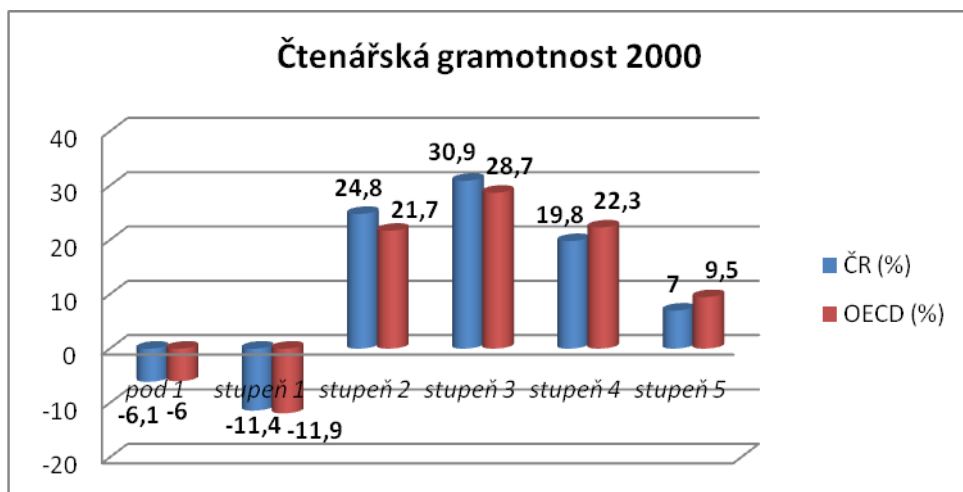
čtenářské znalosti a schopnosti na základní úrovni a 0,8 % nedosáhne ani úrovně 1b. Porovnáme-li tyto údaje s průměrem OECD, zjistíme, že průměr zemí OECD je na tom lépe, neboť stupně 2 nedosáhne pouze okolo 19 % studentů. Na druhou stranu však vidíme, že stupně 1b nedosáhne 1,1 % studentů OECD. To je dáno skutečností, že mezi členské a partnerské země OECD patří země Blízkého východu, který tento průměr zvyšují. Z uvedeného grafu dále vyplývá, že stupně 6 je schopno dosáhnout 0,4 % českých studentů, zatímco u průměru OECD je to 0,8 %. I tento fakt má své opodstatnění. Mezi země, které se pravidelně účastní průzkumů PISA a patří mezi ať už členské, nebo partnerské země OECD, se řadí i země s vysoce vyspělými ekonomikami a žáky, kteří vykazují nadprůměrné výsledky. Mezi takové země patří například Japonsko, Kanada, Nový Zéland atd. Zaměříme-li se na Českou republiku, vidíme, že stupně 5 a výše je schopno dosáhnout 5,1 % žáků, stupně 4 a výše je schopno dosáhnout 22,5 % žáků, stupně 3 a výše je schopno dosáhnout 49,5 % žáků. Stupně 2, který je označován za hraniční, neboť může naznačovat problémy se začleněností se do produktivního života společnosti v budoucnosti, je schopno dosáhnout 76,9 % studentů. Stupně 1a, který už značí velké problémy s řešením problému v budoucím životě, je schopno dosáhnout 93,7 % studentů a stupně 1b 99,2 % studentů z České republiky. Nejčastějšími stupni nejvyšší možné dosažené čtenářské gramotnosti vykazují stupně 2 a 3, zatímco u průměru OECD je to stupeň 3. Znamená to, že i když je 49,5 % českých studentů schopno dosáhnout stupně 3, pro 27 % z nich je tento stupeň nejvyšším možným dosaženým.

Výsledky PISA 2009 rovněž prokázaly, že mezi země výrazně převyšující průměr OECD (1,1 %) na stupni 6 patří: Nový Zéland (2,9 %), Austrálie (2,1 %), Japonsko (1,9 %), Kanada (1,8 %), Finsko (1,6 %) a partnerské země: Singapur (2,6 %) a Shanghai (2,4 %). Naopak mezi země s vysokým procentem pod stupněm zdatnosti 1b patří: Kyrgyzstán (29,8 %), Katar (17,8 %), Peru (14,1 %), Panama (13,3%), Albánie (11,3 %), Argentina (10,8 %) či Ázerbájdžán (9,7 %).⁷¹

Nyní čtenářskou gramotnost porovnáám s rokem 2000, kdy byl průzkum PISA zaměřen právě na tuto oblast.

⁷¹ : *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science* [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 194 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

Graf 7: Porovnání čtenářské gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2000

Zdroj: *Knowledge and Skills for Life: First Results from the OECD Programme for International Student Assessment* [online]. Paris: OECD Publishing, 2001, s. 246 [cit. 2012-02-26]. ISBN 92-64-19671-4.

Z výše uvedeného grafu si můžeme všimnout, že pravidla pro dosažení čtenářské gramotnosti u jednotlivých stupňů jsou odlišná, jedná se však o velmi jemné rozdíly. V roce 2000 nebyl stupeň 1 rozdělen na stupeň 1b a 1a a chyběl také stupeň 6. Z toho lze usuzovat, že byl průzkum PISA konaný v roce 2009 přesnější, na druhou stranu však prokázal mnohem horší výsledky. Z grafu lze vyčíst, že mezi žáky České republiky a průměrem OECD, kteří v roce 2000 nedosáhli ani stupně 1, nejsou statisticky významné rozdíly. Z grafu také vyplývá fakt, že 17,5 % českých žáků nebylo schopno dosáhnout úrovně 2, tedy úrovně základních čtenářských schopností. V roce 2000 byl nejčastějším stupněm nejvyšší možné dosažené úrovně čtenářské gramotnosti stupeň 3, stejně jako u průměru zemí OECD. Tohoto stupně a výše bylo schopno dosáhnout 57,7 % českých studentů, avšak pro 30,9 % z nich patřil stupeň 3 mezi nejvyšší možný dosažitelný. Stupně 5 a výše bylo v roce 2000 schopno dosáhnout 7 % žáků, stupeň 4 a výše 26,8 % žáků, stupeň 3 a výše 57,7 % žáků, stupeň 2 a výše 82,5 % a stupeň 1 přibližně 93,9 % žáků z České republiky.

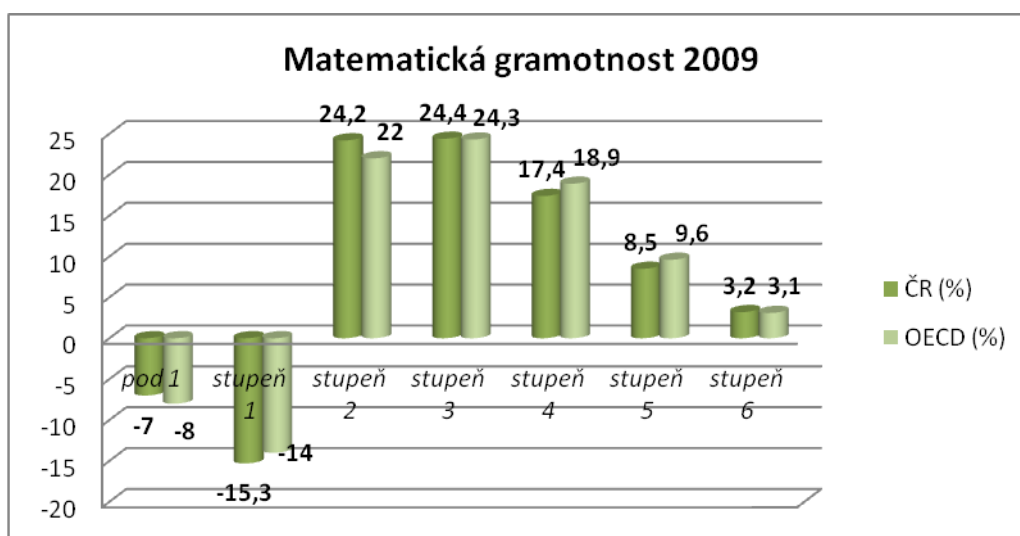
Ze všech uvedených grafů týkajících se čtenářské gramotnosti vyplývá, že se situace v České republice velmi zhoršuje a můžeme se jen obávat toho, jak dopadnou výsledky průzkumu PISA, které se bude konat v letošním roce. Porovnáme-li procento studentů, kteří jsou schopni dosáhnout v průzkumu PISA nejvyššího stupně, tedy stupně 6, zjistíme, že pro rok 2000 údaje z grafu uvádí 7 % českých studentů, zatímco pro rok

2009 pouze 5,1 %.⁷² Na zhoršující se výsledky českých studentů může mít vliv například větší diversifikace studentů související s ekonomickým a sociálním prostředím, ve kterém vyrůstají, ale například i příval imigrantů z chudších zemí.

5.2.2 Výsledky matematická gramotnosti

Každý jedinec by si měl uvědomit, jaké postavení a jakou roli má matematika v současné společnosti plné přemýšlivých, tvořivých a zainteresovaných občanů, kteří svoje matematické znalosti využívají v každodenním životě. Matematická gramotnost je rozdělena na šest stupňů, které jsou zde definované podle průzkumu PISA 2009.⁷³ Uvedené stupně jsou popsány v Příloze 18.

Graf 8: Porovnání matematické gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2009

Zdroj: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 221 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že stupně 6 je schopno dosáhnout 3,2 % českých studentů, stupně 5 a výše je schopno dosáhnout 11,7 % českých studentů a stupně 4 a výše je schopno dosáhnout 29,1% českých studentů. Stupeň 3 je označován

⁷² Pro rok 2009 je nutno sečíst procenta nejenom stupně 6, ale i stupně 5.

⁷³ PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 130 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

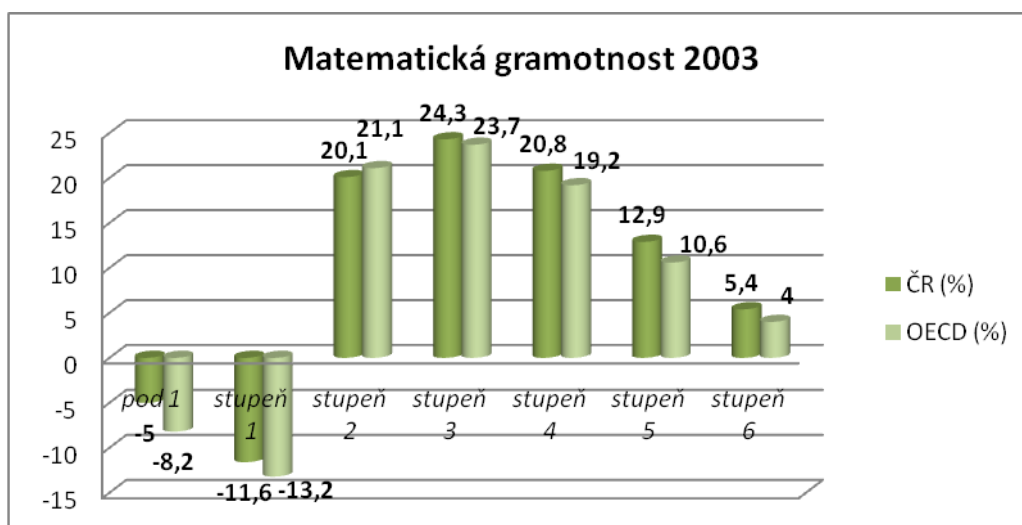
jako nejčastější stupeň nejvyšší možné dosažené matematické gramotnosti jak u českých žáků, tak u průměru OECD. Této úrovně je schopno dosáhnout 53,5 % českých studentů, přičemž pro 24,4 % z nich je tento stupeň považován jako za nejvyšší možný dosažitelný. Z grafu dále vidíme, že stupně 2 a výše je schopno dosáhnout 77,7 % studentů a stupeň 1 je schopno dosáhnout 93 % studentů z České republiky. Stupně 1 tedy nedosáhne okolo 7 %, což je lepší výsledek než u celkového průměru zemí OECD, kdy této úrovně nedosáhne 8 % žáků. Základní úrovně matematické gramotnosti, kterou charakterizuje stupeň 2, nedosáhne 22,3 % českých žáků a 22 % žáků průměru zemí OECD.

Výsledky PISA 2009 také ukázaly, že mezi země, jejichž žáci jsou v plnění úloh na stupni 6 úspěšnější a značně převyšují průměr OECD (3,1 %) patří: Korea (7,8 %), Švýcarsko (7,8 %), Japonsko (6,2 %), Belgie (5,8 %) a Nový Zéland (5,3 %). Mezi partnerské členy, které dosáhly opravdu neuvěřitelných výsledků, patří Šanghaj (26,6 %), Singapur (15,6 %), Taipei (11,3 %) a Hongkong (10,8 %). Mezi země s vysokými procenty pod úrovní 1 patří: Albánie (40,5 %), Tunisko (43,4 %), Indonésie (43,5 %), Peru (47,6 %), Katar (51,5 %), Panama (51,5 %) a Kyrgyzstán (64,8 %).⁷⁴

Výsledky z roku 2009 nyní porovnáám s rokem 2003, kdy se průzkum PISA zaměřil právě na tuto oblast.

⁷⁴ : *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science* [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 221 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

Graf 9: Porovnání matematické gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2003

Zdroj: *Learning for Tomorrow's World: First Results from PISA 2003* [online]. Paris: OECD Publishing, 2004, s. 340 [cit. 2012-03-18]. ISBN 92-64-00724-5.

Rok 2003 přinesl pro Českou republiku v oblasti matematické gramotnosti velmi pozitivní výsledky, neboť výše uvedený graf jasně ukazuje, že čeští studenti na tom byli v roce 2003 lépe než studenti průměru zemí OECD. Stupně 1 nedosáhlo 5 % českých studentů, zatímco u průměru OECD to bylo 8,2 %. Základní úrovně matematické gramotnosti nedosáhlo 16,6 % českých studentů, zatímco u studentů průměru OECD to bylo 21,4 %, což je významný rozdíl. Stejně tak na tom byli čeští studenti lépe na stupni 6, a to přibližně o 1,4 %. Zaměříme-li se dále na studenty z České republiky, můžeme si snadno spočítat, že stupeň 6 bylo schopno dosáhnout 5,4 % studentů, stupeň 5 a výše 18,3 % studentů, stupeň 4 a výše 39,1 % studentů, stupeň 3 a výše 63,4 % studentů, stupeň 2 a výše 83,5 % studentů a stupeň 1 přibližně 95 %.

Jelikož časové rozmezí není tak rozsáhlé jako u gramotnosti čtenářské, dalo by se předpokládat, že výsledky z roku 2003 a 2009 nebudou tak rozdílné, jako tomu bylo u gramotnosti čtenářské. Rozdíl oproti průměru OECD sice není tak výrazný, ale srovnání výsledků z roku 2003 a roku 2009 znamená pro Českou republiku velmi výrazné zhoršení matematické gramotnosti, o čemž svědčí i fakt, že mezi lety 2003 a 2009 výrazně přibylo českých studentů nedosahujících ani základní úrovně matematické gramotnosti, a to z 16,6 % na 22,3 %.

Závěr

Teoretická část nás seznámila s OECD a definovala hlavní makroekonomické ukazatele, jako hrubý domácí produkt, inflace a nezaměstnanost, ke kterým byly připojeny indikátory týkající se vzdělávání, neboť i tyto ukazatele mají na vývoj národního hospodářství České republiky značný vliv. V praktické části byl popsán vývoj českého národního hospodářství ve vybraných ukazatelích od roku 2000 do roku 2010 a některé důvody, proč se tyto indikátory vyvíjely daným směrem. Po období recese, kdy se snižování HDP v roce 1999 zastavilo, můžeme být svědky růstu české ekonomiky, který se zintenzivnil od roku 2004, kdy dochází k pravidelnému růstu HDP, a to i přesto, že se míra nezaměstnanosti pohybovala mezi 7 % a 8 %. Faktem však zůstává, že ekonomika EU27 měla v těchto letech míru nezaměstnanosti vyšší, avšak průměr OECD nižší. Hospodářský růst České republiky skončil roku 2007, které je charakteristické tím, že se české hospodářství dostalo na vrchol. Mohl to být důsledek přehřívajících se ekonomik nebo toho, že se Česká republika až příliš spoléhala na dovoz výrobků a služeb, jehož procentuální růst byl v tomto roce velmi značný (viz Tabulka 19). Roku 2008 růst české ekonomiky značně zpomalil, což mohla být jakási předpověď toho, že v roce 2009 HDP klesne o několik procent. Velký vliv na zpomalení české ekonomiky v roce 2008 však měla celosvětové krize, která se v USA projevila už o rok dříve. Co se týče míry nezaměstnanosti, tak nereagovala stejně jako HDP. V roce 2008 se procentuální růst HDP snížil na 3,1 %, zatímco se snížila i míra nezaměstnanosti, a to na neuvěřitelných 4,4 %, což bylo za sledované období nejméně. Růst nezaměstnanosti se projevil až v krizovém roce následujícím, kdy vzrostla na 6,7 % a v roce 2010 dosáhla 7,3 %, zatímco růst HDP se opět obnovil. V roce 2010 došlo k opětovnému růstu českého hospodářství, i když už ne k takovému, jaký byl před celosvětovou hospodářskou krizí. To však není případ jen České republiky, neboť shodné tendence, jaké mělo české hospodářství po této krizi, se připisují i průměru zemí OECD a EU27. Podle získaných hodnot a údajů v této práci můžeme docílit závěru, že se česká ekonomika přibližuje průměru OECD i EU27. Jedná se však o průměr celkově a to je třeba si uvědomit, neboť některé země zasáhla krize více, jiné méně.

Co se týče ukazatelů vzdělávání, výsledky jsou rovněž pesimistické a dokazují nejen zhoršující se úroveň českých žáků 9. tříd, které jsou známy z průzkumu PISA, ale

i podfinancování českého školství v oblasti terciárního vzdělávání. Česká republika sice každým rokem zvyšuje své náklady na studenta, ne však v poměru ke stále rostoucímu počtu studentů studujících na vysoké škole. To vše má značný vliv na kvalitu edukačního procesu, která se následně odrazí v celém národním hospodářství České republiky. Výsledky jak makroekonomických, tak vzdělávacích ukazatelů tedy pro Českou republiku nejsou nikterak optimistické a rovněž nepřinášejí asi nadějně vyhlídky do budoucna. Návrat k růstovému tempu, kterého Česká republika dosahovala před krizí bude jistě velmi složitý a čeká nás ještě dlouhá cesta k jeho dosažení.

Summary:

The results of both economic and education indicators are not very optimistic. Although renewed economic growth can be seen since 2009, the Czech Republic has not achieved the same results as before the financial crisis and there is still a long way to achieve it. On the one hand, the financial crisis hit the economics all over the world in a negative way, but the fact is, that the results show that the Czech Republic is approaching the economics of the OECD and EU27 average. According to PISA measurement of student performance in reading and mathematics literacy, learning outcomes of Czech students are also alarming. Czech Republic should therefore strive to achieve better results in both economic and educational policy in the future.

Zdroje

Seznam literatury

FRIEDRICH, Václav a Renata MAJOVSKÁ. *Výběr z ekonomické statistiky: Od OECD k České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 60 s. ISBN 978-80-7357-537-3.

GIOVANNINI, Enrico. *Výběr z ekonomické statistiky: Od OECD k České republice*. Překlad Václav Friedrich a Renata Majovská. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 208 s. ISBN 978-80-7357-536-6.

HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2002, 326 s. ISBN 80-86175-25-1.

HOLMAN, Robert et al. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha: C. H. Beck, 2004, 424 s. ISBN 80-7179-764-2.

JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: Základní kurz*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, 2009, 299 s. ISBN 80-24820-65-X.

KLÍMA, Jan. *Makroekonomie*. Praha: Alfa Publishing, 2006, 144 s. ISBN 80-86851-27-3.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007, 278 s. ISBN 80-86175-58-8.

SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Praha: Libri, 2001, 271 s. ISBN 80-7277-032-2.

SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991, 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

Internetové publikace

About OECD: Budget. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:
http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761854_1_1_1_1_1,00.html

About OECD: Members and countries. *OECD* [online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z:
http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761800_1_1_1_1_1,00.html

About OECD: Our mission. *OECD* [online]. [cit. 2011-11-29]. Dostupné z:
http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36734103_1_1_1_1_1,00.html

About OECD: Who does what. *OECD* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:
http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761791_1_1_1_1_1,00.html

ALLEN, Richard a Daniel TOMMASI. Řízení veřejných výdajů: Odborná příručka pro tranzitivní země. In: *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2000 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/001_006.pdf

Czech Republic: Ambassador, Permanent Representative to the OECD. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z:
http://www.oecd.org/document/36/0,3343,en_2649_201185_2080676_1_1_1_1,00.html

Education at a Glance 2011: OECD Indicators [online]. Paris: OECD Publishing, 2011 [cit. 2012-03-04]. ISBN 978-92-64-11705-1. Dostupné z:
<http://www.oecd.org/dataoecd/61/2/48631582.pdf>

European Commission: The Commissioners (2010-2014). *EUROPA* [online]. 24. 4. 2012 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm

Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 9. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29

Knowledge and Skills for Life: First Results from the OECD Programme for International Student Assessment [online]. Paris: OECD Publishing, 2001 [cit. 2012-02-26]. ISBN 92-64-19671-4. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dataoecd/44/63/33692793.pdf>

Indexy spotřebitelských cen - revize 2010. *Český statistický úřad* [online]. 13. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/indexy_spotrebitelskych_cen_revize_2010

Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2008. *Český statistický úřad* [online]. 9. 1. 2009 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cisc010909.doc>

Knowledge and Skills for Life: First Results from the OECD Programme for International Student Assessment [online]. Paris: OECD Publishing, 2011 [cit. 2012-02-29]. ISBN 978-92-64-11705-1. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dataoecd/61/2/48631582.pdf>

Learning for Tomorrow's World: First Results from PISA 2003 [online]. Paris: OECD Publishing, 2004 [cit. 2012-02-26]. ISBN 92-64-00724-5. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dataoecd/1/60/34002216.pdf>

List of departments and special bodies. *OECD* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:

http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_36734052_36734103_37241660_1_1_1_1,00.html

Member Countries' Budget Contributions for 2011. *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z:

http://www.oecd.org/document/14/0,3746,en_2649_201185_31420750_1_1_1_1,00.html

OECD Factbook 2011-2012 [online]. 2011 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z:

http://www.oecd.org/site/0,3407,en_21571361_34374092_1_1_1_1_1,00.html

OECD Forum: What is OECD Forum?. *OECD* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/27/0,3746,en_21571361_46558043_47214107_1_1_1_1,00.html

OECDiLibrary: Education at a Glance. *OECD* [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2011_eag-2011-en

OECD Indicators of Education Systems (INES) - Brochure. In: *OECD* [online]. 1212 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/30/43/49338320.pdf>

OECD, StatSxtracts [online]. 26.4.2012 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/index.aspx?>

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. In: *OECD* [online]. 2007 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/63/38406764.pdf>

PISA 2003 Data Analysis Manual [online]. Paris: OECD Publishing, 2003 [cit. 2012-03-29]. ISBN 92-64-01063-7. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/53/22/35014883.pdf>

PISA 2006: Science Competencies for Tomorrow's World Executive Summary. In: *OECD* [online]. 2007 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/2/0,3343,en_32252351_32236191_39718850_1_1_1_1,00.html

PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/10/61/48852548.pdf>

Základní informace o OECD: Přístupová procedura. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. 24. 11. 2001 [cit. 2012-01-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/pristupova_procedura.html

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledů VŠPS -Metodika. *Český statistický úřad*
[online]. 14. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

Rejstřík

Tabulky

Tabulka 1: Srovnání příspěvků všech členských zemí OECD	15
Tabulka 2: Vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2010	36
Tabulka 3: Vývoj růstu HDP od roku 2000 do roku 2010	37
Tabulka 4: Vývoj míry inflace od roku 2000 do roku 2010.....	37
Tabulka 5: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2000.....	38
Tabulka 6: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2000.....	39
Tabulka 7: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2001.....	40
Tabulka 8: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2001.....	41
Tabulka 9: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2002.....	41
Tabulka 10: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2002.....	42
Tabulka 11: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2003.....	43
Tabulka 12: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2003.....	44
Tabulka 13: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2004.....	45
Tabulka 14: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2004.....	46
Tabulka 15: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2005.....	46
Tabulka 16: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2005.....	47
Tabulka 17: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2006.....	48
Tabulka 18: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2006.....	49
Tabulka 19: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2007.....	49
Tabulka 20: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2007.....	50
Tabulka 21: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2008.....	51
Tabulka 22: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2008.....	52
Tabulka 23: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2009.....	52
Tabulka 24: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2009.....	53

Tabulka 25: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze OECD pro rok 2010.....	54
Tabulka 26: Míra inflace v jednotlivých odvětvích spotřebního koše v roce 2010.....	55
Příloha 5: Země zapojené do programu PISA	78

Grafy

Graf 1: Vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2010	36
Graf 2: Vývoj růstu HDP od roku 2000 do roku 2010	36
Graf 3: Vývoj míry inflace od roku 2000 do roku 2010.....	37
Graf 4: Výdaje na studenta za všechny služby (v USD přepočtených dle parity kupní síly) od roku 2000 do roku 2008	57
Graf 5: Vývoj čisté míry graduace (suma podílu počtu vzdělávajících se osob v daném věku a celkovému počtu osob v daném věku).....	57
Graf 6: Porovnání čtenářské gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2009	59
Graf 7: Porovnání čtenářské gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2000	61
Graf 8: Porovnání matematické gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2009	62
Graf 9: Porovnání matematické gramotnosti studentů ČR s průměrem zemí OECD na jednotlivých stupních podle PISA 2003	64

Seznam příloh

Příloha 1: Členské státy OECD	76
Příloha 2: Direktoriáty Sekretariátu OECD.....	77
Příloha 3: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexů spotřebitelských cen pro rok 2012.....	77
Příloha 4: Členské země programu INES.....	78
Příloha 6: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2000.....	79
Příloha 7: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2001.....	79
Příloha 8 : Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2002.....	80
Příloha 9: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2003.....	80
Příloha 10: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2004...	81
Příloha 11: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2005...	81
Příloha 12: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2006...	82
Příloha 13: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2007...	82
Příloha 14: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2008...	83
Příloha 15: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2009...	83
Příloha 16: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2010...	84
Příloha 17 : Kritéria pro splnění jednotlivých stupňů čtenářské gramotnosti průzkumu PISA84	
Příloha 18: Kritéria pro splnění jednotlivých stupňů matematické gramotnosti průzkumu PISA	86

Přílohy

Příloha 1: Členské státy OECD

Austrálie	7. června 1971	Japonsko	28. dubna 1964
Rakousko	29. září 1961	Korea	12. prosince 1996
Belgie	13. září 1961	Lucembursko	7. prosince 1961
Kanada	10. dubna 1961	Mexiko	18. května 1994
Chile	7. května 2010	Nizozemí	13. listopadu 1961
Česká republika	21. prosince 1995	Nový Zéland	29. května 1973
Dánsko	30. května 1961	Norsko	4. července 1961
Estonsko	9. prosince 2010	Polsko	22. listopadu 1996
Finsko	28. ledna 1969	Portugalsko	4. srpna 1961
Francie	7. srpna 1961	Slovensko	14. prosince 2000
Německo	27. září 1961	Slovinsko	21. července 2010
Řecko	17. září 1961	Španělsko	3. srpna 1961
Maďarsko	7. května 1996	Švédsko	28. září 1961
Island	5. června 1961	Švýcarsko	28. září 1961
Irsko	17. srpna 1961	Turecko	2. srpna 1961
Izrael	7. září 2010	Velká Británie	2. května 1961
Itálie	29. března 1962	USA	12. dubna 1961

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: About OECD: Members and countries. *OECD* [online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761800_1_1_1_1_1,00.html

Příloha 2: Direktoriáty Sekretariátu OECD

Direktorát pro rozvojovou spolupráci	Ekonomický odbor	Direktorát pro vzdělávání
Direktorát pro zaměstnanost, pracovní síly a sociální věci	Centrum pro podnikání, malé a střední podniky a místní rozvoj	Direktorát pro životní prostředí
Direktorát pro finance a podnikání	Direktorát pro obchod a zemědělství	Direktorát pro veřejnou správu a územní rozvoj
Centrum pro daňovou politiku a správu	Direktorát pro statistiku	Direktorát pro vědu, technologii a průmysl

Zdroj: Vlastní zpracování dat z OECD. Více na: About OECD: Who does what. OECD [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761791_1_1_1_1_1,00.html

Příloha 3: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexů spotřebitelských cen pro rok 2012

Oddíly COICOP	leden 2007	prosinec 2011	leden 2012
Potraviny a nealkoholické nápoje	164	161	161
Alkoholické nápoje, tabák	20	21	21
Odivání a obuv	71	67	65
Bydlení, voda, energie, paliva	41	46	45
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	82	81	79
Zdraví	47	20	18
Doprava	83	80	80
Pošty a telekomunikace	3	4	4
Rekreace a kultura	113	111	110
Vzdělávání	12	12	12
Stravování a ubytování	43	42	42
Ostatní zboží a služby	50	55	55
Úhrn	729	700	692

Zdroj: Indexy spotřebitelských cen - revize 2010. Český statistický úřad [online]. 13. 3. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/indexy_spotrebitelskych_cen_revize_2010

Příloha 4: Členské země programu INES

Členové INES			
Austrálie	Finsko	Japonsko	Ruská federace ⁷⁵
Rakousko	Francie	Korea	Slovenská republika
Belgie	Německo	Lucembursko	Slovinsko
Brazílie	Řecko	Mexiko	Španělsko
Kanada	Maďarsko	Nizozemí	Švédsko
Chile	Island	Nový Zéland	Švýcarsko
Česká republika	Irsko	Norsko	Turecko
Dánsko	Izrael	Polsko	Spojené království
Estonsko	Itálie	Portugalsko	USA

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných z OECD Více na: OECD Indicators of Education Systems (INES) - Brochure. In: *OECD* [online]. 1212 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/30/43/49338320.pdf>

Příloha 5: Země zapojené do programu PISA

Členské země OECD		Nečlenské země OECD	
Austrálie	Německo	Argentina	Lotyšsko
Belgie	Nizozemsko	Ázerbájdžán	Macao - Čína
Česká republika	Norsko	Brazílie	Makedonie
Dánsko	Nový Zéland	Bulharsko	Moldavsko
Finsko	Polsko	Dominikánská republika	Panama
Francie	Portugalsko	Bulharsko	Peru
Irsko	Rakousko	Hongkong	Rumunsko
Island	Řecko	Chile	Rusko
Itálie	Slovensko	Chorvatsko	SAE
Japonsko	Španělsko	Indonésie	Singapur
Kanada	Švédsko	Izrael	Slovinsko
Korea	Švýcarsko	Jordánsko	Srbsko a Černá Hora
Lucembursko	Turecko	Katar	Šanghaj - Čína
Maďarsko	USA	Kazachstán	Thajsko
Mexiko	Spojené království	Kolumbie	Tchaj-wan
		Kyrgyzstán	Trinidad a Tobago
		Lichtenštejnsko	Tunisko
		Litva	Uruguay

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *PISA 1212: Zapojené země* [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: http://www.pisa2012.cz/?a=zapojene_zeme

⁷⁵ Ruská federace patří mezi partnerské země OECD.

Příloha 6: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2000

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	3,9	-	3,5
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,7	8,8	8,8
HDP v tržních cenách (% , r/r)	4,2	3,9	3,9
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,7	3,1	3,1
Domácí poptávka (% , r/r)	3,4	3,5	3,5
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	0,9	3,4	3,4
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	0,9	-	-
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	1,7	-	-
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,0	2,4	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	11,4	5,0	5,1
z toho: fixního (% , r/r)	6,5	4,5	4,5
Změny zásob (% , r/r)			
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	7,9		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	17,3	12,7	12,6
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	16,0	11,7	11,7

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 7: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2001

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	4,5		3,2
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,0	8,5	8,6
HDP v tržních cenách (% , r/r)	3,1	2,1	2,2
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	3,4	2,2	2,3
Domácí poptávka (% , r/r)	3,8	1,7	1,8
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	3,1	2,3	2,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	3,3	-	-
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	-10,4	-	-
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	3,9	2,2	2,1
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	4,9	-0,2	-0,1
z toho: fixního (% , r/r)	4,5	0,8	0,8
Změny zásob (% , r/r)	10,9	-	-
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	-23,2	-	-
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	11,6	3,8	3,9
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	12,5	2,6	2,7

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 8 : Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2002

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	1,4		2,5
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,3	8,8	8,9
HDP v tržních cenách (% , r/r)	2,1	1,3	1,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	4,5	2,0	2,0
Domácí poptávka (% , r/r)	3,6	1,1	1,1
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	3,1	1,8	1,8
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	3,1		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	2,6		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	7,9	2,6	2,6
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	1,5	-2,2	-2,2
z toho: fixního (% , r/r)	3,8	-0,7	-0,7
Změny zásob (% , r/r)	-8,1		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	66,5		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	2,4	2,1	2,2
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	4,7	1,6	1,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 9: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2003

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	-0,1		2,1
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,8	9,1	9,1
HDP v tržních cenách (% , r/r)	3,8	1,4	1,4
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	5,5	1,8	1,9
Domácí poptávka (% , r/r)	3,8	1,9	1,9
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	5,3	1,7	1,8
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	5,3		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	4,4		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	6,0	2,2	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	-0,9	1,9	2,0
z toho: fixního (% , r/r)	0,6	1,1	1,1
Změny zásob (% , r/r)	-65,6		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	40,2		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	7,6	1,7	1,8
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	7,4	3,1	3,3

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 10: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2004

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	2,6		2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,3	9,3	9,2
HDP v tržních cenách (% , r/r)	4,7	2,5	2,5
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	1,3	1,9	2,0
Domácí poptávka (% , r/r)	2,7	2,3	2,4
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	3,2	2,0	2,1
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	3,2		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	10,9		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	3,3	1,8	1,8
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	6,8	4,0	4,1
z toho: fixního (% , r/r)	3,0	2,9	3,0
Změny zásob (% , r/r)	518,0		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	-40,0		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	13,6	7,8	7,8
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	10,0	7,5	7,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 11: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2005

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	1,6		2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,9	9,1	9,0
HDP v tržních cenách (% , r/r)	6,8	1,9	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,7	1,9	1,9
Domácí poptávka (% , r/r)	3,1	2,0	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	2,9	1,9	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	2,9		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	16,9		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	1,6	1,7	1,7
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	4,3	2,3	2,4
z toho: fixního (% , r/r)	6,0	3,4	3,5
Změny zásob (% , r/r)	-43,8		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	-6,4		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	11,6	5,9	5,9
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	5,9	6,2	6,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 12: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2006

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	2,1		2,3
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,2	8,3	8,3
HDP v tržních cenách (% , r/r)	7,0	3,3	3,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,9	2,2	2,2
Domácí poptávka (% , r/r)	4,9	3,2	3,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	4,4	2,2	2,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	4,3		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	10,0		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	-0,6	2,1	2,0
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	10,2	7,0	7,2
z toho: fixního (% , r/r)	5,8	6,2	6,4
Změny zásob (% , r/r)	137,0		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	2,3		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	13,8	9,6	9,7
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	10,8	9,4	9,6

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 13: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2007

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	3,0		2,4
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	5,3	7,3	7,2
HDP v tržních cenách (% , r/r)	5,7	3,2	3,2
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	3,1	2,0	2,1
Domácí poptávka (% , r/r)	6,6	3,1	3,2
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	4,2	2,1	2,2
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	4,1		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	11,5		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,4	1,8	1,8
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	15,5	7,4	7,6
z toho: fixního (% , r/r)	13,2	5,6	5,9
Změny zásob (% , r/r)	-28,7		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	20,8		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	11,2	5,8	5,8
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	12,8	5,8	6,0

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 14: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2008

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	6,3		3,7
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	4,4	7,1	7,1
HDP v tržních cenách (% , r/r)	3,1	0,2	0,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	2,3	0,7	0,8
Domácí poptávka (% , r/r)	2,2	0,1	0,2
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	2,8	0,2	0,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	3,0		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	-7,6		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	1,2	2,2	2,3
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	1,9	-2,2	-2,0
z toho: fixního (% , r/r)	4,1	-1,2	-0,9
Změny zásob (% , r/r)	-21,6		
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	5,8		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	4,0	1,5	1,5
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	2,7	1,1	1,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 15: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2009

	ČR	EU25	EU27
HICP (% , r/r)	0,6		1,0
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	6,7	9,1	9,0
HDP v tržních cenách (% , r/r)	-4,7	-4,3	-4,3
Výdaje na konečnou spotřebu (% , r/r)	0,8	-0,6	-0,7
Domácí poptávka (% , r/r)	-5,9	-4,2	-4,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% , r/r)	-0,4	-1,6	-1,8
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , r/r)	-0,4		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% , r/r)	1,5		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% , r/r)	3,8	2,1	2,1
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% , r/r)	-20,8	-17,1	-17,3
z toho: fixního (% , r/r)	-11,5	-12,2	-12,5
Změny zásob (% , r/r)			
Čisté pořízení cenností (% , r/r)	1,4		
Vývoz zboží a služeb (% , r/r)	-10,0	-12,1	-12,0
Dovoz zboží a služeb (% , r/r)	-11,6	-12,0	-12,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: *Eurostat: Statistics* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 16: Základní makroekonomické ukazatele podle databáze Eurostatu pro rok 2010

	ČR	EU25	EU27
HICP (% r/r)	1,2		2,1
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,3	9,8	9,7
HDP v tržních cenách (% r/r)	2,7	2,1	2,0
Výdaje na konečnou spotřebu (% r/r)	0,6	1,0	0,9
Domácí poptávka (% r/r)	2,0	1,6	1,5
Výdaje na konečnou spotřebu domácností a NISD (% r/r)	0,6	1,0	1,0
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% r/r)	0,6		
Výdaje na konečnou spotřebu NISD (% r/r)	2,0		
Výdaje vlády na konečnou spotřebu (% r/r)	0,6	0,7	0,7
Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu (% r/r)	5,9	4,4	4,2
z toho: fixního (% r/r)	0,1	-0,1	-0,2
Změny zásob (% r/r)			
Čisté pořízení cenností (% r/r)	3,2		
Vývoz zboží a služeb (% r/r)	16,4	10,9	10,9
Dovoz zboží a služeb (% r/r)	16,0	9,8	9,8

Zdroj: Vlastní zpracování dat. Více na: Eurostat: Statistics [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Příloha 17 : Kritéria pro splnění jednotlivých stupňů čtenářské gramotnosti průzkumu PISA

Čtenářská gramotnost	
6	Úkoly tohoto stupně obvykle po čtenáři vyžadují hromadné usuzování a porovnání, které by mělo být velmi podrobné a přesné. Vyžadují úplné a detailní porozumění jednoho či více textů, přičemž podrobná analýza a pozornost k nenápadným detailům je nezbytná pro splnění tohoto stupně. Jedním ze základních požadavků je to, aby se čtenář zabýval neznámými myšlenkami a vytvořil abstraktní kategorie, které použije v následné interpretaci. Po čtenáři se tak vyžaduje kritické myšlení, kdy musí přihlédnout k několika kritériím či perspektivám. Spolu se stupněm 5 se řadí mezi vysoký stupeň obtížnosti. Tento stupeň byl zaveden až v průzkumech PISA 2009, v dřívějších průzkumech byl nejvyšší stupeň 5. Podle průzkumu PISA 2009 je průměrně 0,8 % studentů zemí OECD schopno splnit úkoly této úrovně.
5	Úkoly, které na tomto stupni obsahují pomocné informace, vyžadují, aby čtenář objevil ty nejdůležitější a nejpodstatnější informace, které jsou v textu hluboce zakořeněny. Úkoly na tomto stupni vyžadují kritické hodnocení či hypotézy na

	základě odborných znalostí a nutností je dokonalé porozumění textu, který je pro čtenáře neznámý. V předchozích letech konání výzkumu PISA byl stupeň 5 považován za nejvyšší stupeň. Podle průzkumu PISA 2009 je průměrně 7,6 % studentů zemí OECD schopno plnit úkoly této úrovně.
4	Úkoly, které na tomto stupni rovněž obsahují pomocné informace, vyžadují, aby čtenář objevil několik podstatných, ale hluboce zakotvených informací v textu. Některé úkoly vyžadují interpretaci jemných rozdílů jazyka s ohledem na text jako celek, zbylá část úkolů vyžaduje porozumění a použití kategorií v neznámém prostředí. Úkoly po čtenáři vyžadují přemýšlení s cílem hypotézy a kritického zhodnocení textu při použití obecných znalostí z každodenního života. Čtenáři musí prokázat přesnou představu o textu, který je dlouhý a složitý. Spolu se stupněm 3 se řadí mezi střední stupeň obtížnosti. Průměrně 28,3 % studentů zemí OECD je schopno dosáhnout této úrovně.
3	Tyto úkoly střední obtížnosti vyžadují, aby čtenář našel a v některých případech rozpoznal vztah mezi několika informacemi, přičemž tento vztah musí splňovat několik podmínek. Interpretační úkoly na tomto stupni vyžadují, aby čtenář integroval několik částí textu s cílem rozpoznat hlavní myšlenku, pochopit vztah a význam slova nebo fráze. Požadované informace nejsou často jasně rozpoznatelné a čtenář se může setkat s mnoha překážkami, které mohou být v rozporu s očekáváním. Některé reflexní otázky vyžadují kvalitní porozumění textu v souvislosti se znalostmi, které jsou čtenáři známé a které využívá v každodenním životě. Ostatní otázky nemusí vyžadovat detailní porozumění, ale důležité jsou běžné znalosti z každodenního života a známého kontextu. Průměrně 57,2 % studentů zemí OECD je schopno dosáhnout této úrovně.
2	Úkoly na tomto stupni po čtenáři vyžadují splnění základních úkolů, jakými jsou například jednoduché dedukce, rozpoznání tématu a účelu jednotlivých pasáží v textu a vyhledání podstatných a jasných informací. Čtenář by měl být schopen rozpoznat hlavní myšlenky textu, pochopit jejich vztahy, a vysvětlit významu v té části textu, kde informace nejsou zcela jasné. Úkoly po čtenáři požadují, aby porovnal některá spojení v textu s informacemi vycházejícími z vlastních zkušeností a postojů. Spolu se stupněm 1 se řadí mezi nízký stupeň obtížnosti. Průměrně 81,2 % studentů zemí OECD je schopno dosáhnout této úrovně. Velmi důležité je zmínit, že stupeň 2 je považován za základní úroveň znalostí, kdy může student prokázat svoje čtenářské kompetence, které mu umožní účastnit se produktivního a efektivního života ve společnosti.
1a	Úkoly na této úrovni po čtenáři vyžadují nalezení několika málo informací,

	<p>kteřé jsou nejdůležitější a jasně uvedené, neboť nejsou hluboce zakořeněny v textu. Studenti jsou schopni vyřešit ty nejjednodušší úkoly a umějí rozpoznat hlavní autorův motiv či účel v textu, který pojednává o známém tématu. Měli by být také schopni vytvořit jednoduchou souvislost mezi informacemi v textu a běžnými lidskými znalostmi, které studenti využívají v každodenním životě. V předchozích letech byl tento stupeň označen pouze jako stupeň 1. 94,3 % studentů zemí OECD je schopno dosáhnout této úrovně.</p>
1b	<p>Úkoly na této úrovni vyžadují po čtenáři vyhledat výslovně uvedenou informaci, která se v krátkém a jednoduchém textu vyskytuje na viditelném a jasně uvedeném místě. Studenti by měli být schopni tuto informaci propojit se znalostmi každodenního života. Text obvykle poskytuje výrazné podporující znaky, jakými jsou formou opakování důležité informace. V předchozích průzkumech byl tento stupeň brán jako „pod stupeň 1b“ a nutno dodat, že požadavky stupně 1b byly v předchozích letech složitější. Průměrně 98,9 % studentů zemí OECD je schopno dosáhnout této úrovně. Z těchto faktů vyplývá, že studenti, kteří mají 262 bodů a méně nedosáhnou ani stupně 1. Rozšíření stupňů má za následek to, že měření je v nynější době mnohem přesnější a tedy i kvalitnější. Studenti stupně 1b a níže mají jen velmi malou pravděpodobnost uspět ve stupni 1a a už vůbec nemohou dospět ke stupni 2.</p>

Zdroj: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 47 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.

Příloha 18: Kritéria pro splnění jednotlivých stupňů matematické gramotnosti průzkumu PISA

Matematická gramotnost	
6	<p>Studenti této úrovně by měli být schopni pochopit, zobecnit a uplatnit různé informace na základě modelování složitých problémových situací, kdy mohou využít různé informační zdroje. Studenti na této úrovni jsou vybaveni pokročilým matematickým myšlením a uvažováním, při kterém využívají vzhled a porozumění na základě symbolických a formálních matematických operací, při kterých se rozvíjí nové strategie řešení problémů. Studenti umějí přesně formulovat problém a vysvětlit jeho řešení, a maximálně využít svých poznatků k řešení nové situace.</p>
5	<p>Studenti na této úrovni pracují s modely složitých situací, kdy musí žáci identifikovat problém a vytvořit si vhodnou strategii jeho řešení. Studenti na této úrovni by měli své využívat široké poznatky a logické myšlení, při kterém</p>

	uplatní vhléd spojený se symbolickými a formálními matematickými operacemi. Studenti umějí formulovat problémovou situaci a následně odůvodnit svoje řešení.
4	Studenti na této úrovni pracují s jasně danými modely problémových situací, při kterých využívají symbolických operací, které jsou propojené s aspekty skutečného života. Studenti využívají svoje široké znalosti a dokážou v tomto kontextu pružně uvažovat. Jsou schopni konstruovat vysvětlení, které zároveň slouží jako argument jejich činů.
3	Studenti tohoto stupně umějí provést jasně popsání postupy a to i ty, které vyžadují přesnou hierarchii řešení. Pro řešení problému si umí studenti vybrat to nejjednodušší řešení a následně ho aplikovat, přičemž využívají různých zdrojů informací a logických opodstatnění, které z těchto informací vyplývají. Svoje činy umí krátce odůvodnit a vysvětlit.
2	Studenti na této úrovni umí rozpoznat takové situace, které vyžadují jasně daný a přímý úsudek a závěr. Žáci jsou schopni využívat relevantní informace z jednoho zdroje a uplatňovat základní algoritmy, vzorce a postupy. Studenti by měli být schopni alespoň přímého uvažování a doslovné interpretace jejich výsledků. I zde platí, že stupeň 2 je považován za základní úroveň znalostí, kdy může student prokázat svoje matematické kompetence, které mu umožní účastnit se produktivního a efektivního života ve společnosti.
1	Studenti na této úrovni umí řešit pouze takové úkoly, které nějakým způsobem vyplývají ze známého kontextu. Otázky jsou jasně definované a studenti vyhledávají pouze ty nejpodstatnější informace. Žáci na této úrovni umí provádět pouze rutinní postupy podle jasně daných pokynů

PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science [online]. Paris: OECD Publishing, 2010, s. 130 [cit. 2012-02-26]. ISBN 978-92-64-09145-0.